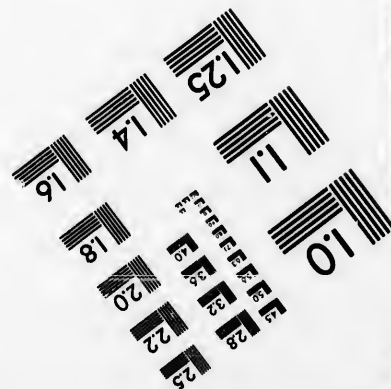
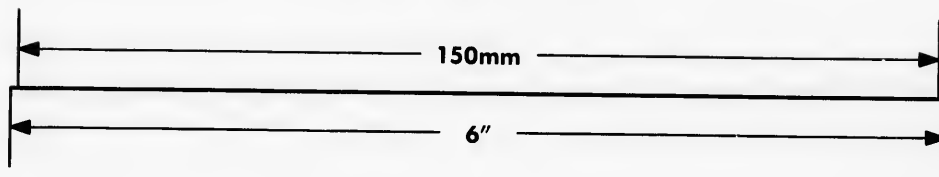
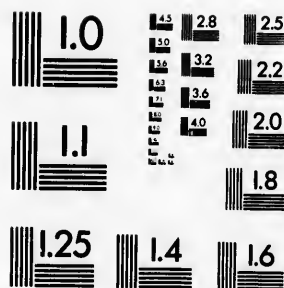
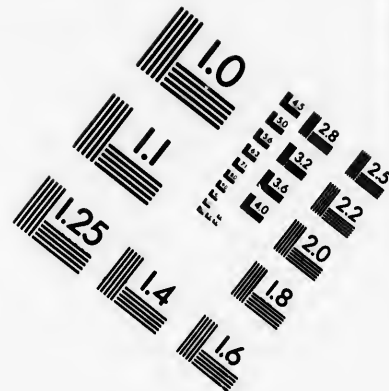

APPLIED IMAGE, Inc
1653 East Main Street
Rochester, NY 14609 USA
Phone: 716/482-0300
Fax: 716/288-5989

© 1993, Applied Image, Inc., All Rights Reserved

**CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)**

**ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1994

Technical and Bibliographic Notes / Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

☐ Coloured covers/
Couverture de couleur

☐ Coloured pages/
Pages de couleur

☐ Covers damaged/
Couverture endommagée

☐ Pages damaged/
Pages endommagées

☐ Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée

☐ Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées

☐ Cover title missing/
Le titre de couverture manque

☒ Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées

☐ Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur

☐ Pages detached/
Pages détachées

☐ Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)

☒ Showthrough/
Transparence

☐ Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur

☐ Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression

☐ Bound with other material/
Relié avec d'autres documents

☐ Continuous pagination/
Pagination continue

☐ Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure

☐ Includes index(es)/
Comprend un (des) index

☐ Blank leaves added during restoration may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.

Title on header taken from:/
Le titre de l'en-tête provient:

☐ Title page of issue/
Page de titre de la livraison

☐ Caption of issue/
Titre de départ de la livraison

☐ Masthead/
Générique (périodiques) de la livraison

☐ Additional comments:/
Commentaires supplémentaires:

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	12X	14X	16X	18X	20X	22X	24X	26X	28X	30X	32X
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

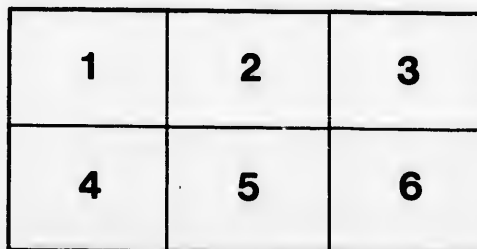
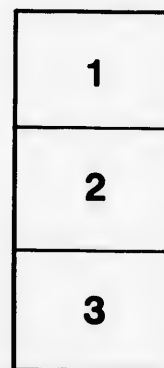
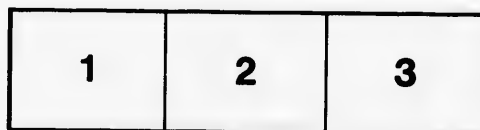
National Library of Canada

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol → (meaning "CONTINUED"), or the symbol ▼ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Bibliothèque nationale du Canada

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole → signifie "A SUIVRE", le symbole ▼ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

I. N. 7.
HISTORIA NAVIGATIONIS
**MARTINI FOR-
BISSERI**

Angli Prætoris sive Capitanei,

A. C. 1577.
Majo, Junio, Julio, Augusto & Septembri mensibus,

JUSSU REGINÆ ELISABETHÆ,
Ex Angliâ, in Septentrionis & Occidentis
tractum susceptæ,

ephemeridis sive diarii more conscripta & stilo,
triennioq; post, ex gallico in latinum sermonem,

Joh. Thoma Freigio translata,

Noribergæ, antè A. 94. cum præfatione utili, observationib;
aliquot & appendice edita, denuò prodit, e musæo D. Capelli P. P.

HAMBURGI,
Sumptibus JOH. NAUMANNI & GEORGI WOLFFII,
Anno 1675.

MARTINI FOR-
BISSEI

Anglican Devil's Tongue

Ex Anglia, in septentrione & Occidente
Jussu Reginae Elizabethae

1. *Ex Gallico in Latinum*
 2. *Ex Gallico in Latine*
 3. *Ex Gallico in Latine*
 4. *Ex Gallico in Latine*
 5. *Ex Gallico in Latine*
 6. *Ex Gallico in Latine*
 7. *Ex Gallico in Latine*
 8. *Ex Gallico in Latine*
 9. *Ex Gallico in Latine*
 10. *Ex Gallico in Latine*
 11. *Ex Gallico in Latine*
 12. *Ex Gallico in Latine*
 13. *Ex Gallico in Latine*
 14. *Ex Gallico in Latine*
 15. *Ex Gallico in Latine*
 16. *Ex Gallico in Latine*
 17. *Ex Gallico in Latine*
 18. *Ex Gallico in Latine*
 19. *Ex Gallico in Latine*
 20. *Ex Gallico in Latine*
 21. *Ex Gallico in Latine*
 22. *Ex Gallico in Latine*
 23. *Ex Gallico in Latine*
 24. *Ex Gallico in Latine*
 25. *Ex Gallico in Latine*
 26. *Ex Gallico in Latine*
 27. *Ex Gallico in Latine*
 28. *Ex Gallico in Latine*
 29. *Ex Gallico in Latine*
 30. *Ex Gallico in Latine*
 31. *Ex Gallico in Latine*
 32. *Ex Gallico in Latine*
 33. *Ex Gallico in Latine*
 34. *Ex Gallico in Latine*
 35. *Ex Gallico in Latine*
 36. *Ex Gallico in Latine*
 37. *Ex Gallico in Latine*
 38. *Ex Gallico in Latine*
 39. *Ex Gallico in Latine*
 40. *Ex Gallico in Latine*
 41. *Ex Gallico in Latine*
 42. *Ex Gallico in Latine*
 43. *Ex Gallico in Latine*
 44. *Ex Gallico in Latine*
 45. *Ex Gallico in Latine*
 46. *Ex Gallico in Latine*
 47. *Ex Gallico in Latine*
 48. *Ex Gallico in Latine*
 49. *Ex Gallico in Latine*
 50. *Ex Gallico in Latine*
 51. *Ex Gallico in Latine*
 52. *Ex Gallico in Latine*
 53. *Ex Gallico in Latine*
 54. *Ex Gallico in Latine*
 55. *Ex Gallico in Latine*
 56. *Ex Gallico in Latine*
 57. *Ex Gallico in Latine*
 58. *Ex Gallico in Latine*
 59. *Ex Gallico in Latine*
 60. *Ex Gallico in Latine*
 61. *Ex Gallico in Latine*
 62. *Ex Gallico in Latine*
 63. *Ex Gallico in Latine*
 64. *Ex Gallico in Latine*
 65. *Ex Gallico in Latine*
 66. *Ex Gallico in Latine*
 67. *Ex Gallico in Latine*
 68. *Ex Gallico in Latine*
 69. *Ex Gallico in Latine*
 70. *Ex Gallico in Latine*
 71. *Ex Gallico in Latine*
 72. *Ex Gallico in Latine*
 73. *Ex Gallico in Latine*
 74. *Ex Gallico in Latine*
 75. *Ex Gallico in Latine*
 76. *Ex Gallico in Latine*
 77. *Ex Gallico in Latine*
 78. *Ex Gallico in Latine*
 79. *Ex Gallico in Latine*
 80. *Ex Gallico in Latine*
 81. *Ex Gallico in Latine*
 82. *Ex Gallico in Latine*
 83. *Ex Gallico in Latine*
 84. *Ex Gallico in Latine*
 85. *Ex Gallico in Latine*
 86. *Ex Gallico in Latine*
 87. *Ex Gallico in Latine*
 88. *Ex Gallico in Latine*
 89. *Ex Gallico in Latine*
 90. *Ex Gallico in Latine*
 91. *Ex Gallico in Latine*
 92. *Ex Gallico in Latine*
 93. *Ex Gallico in Latine*
 94. *Ex Gallico in Latine*
 95. *Ex Gallico in Latine*
 96. *Ex Gallico in Latine*
 97. *Ex Gallico in Latine*
 98. *Ex Gallico in Latine*
 99. *Ex Gallico in Latine*
 100. *Ex Gallico in Latine*

Antiquary of the original of the

Northbridge, June 24. 1864. Dear Sir, I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 21st inst. and in reply to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
Yours, Very Truly,
J. H. C. [Signature]

1940

HIERONYMO PAVM-
GARTNERO,

JOHAN THOMAS FREIGIUS S.

[illegible]

πο δὲ πάλιν καὶ φάται, ἔχοντες ῥητορικὴν ἀρετὴν ἀπὸ τοῦ ἀνδραγαθίου καὶ ἀνδρείου.
(τότε γὰρ παρὰ σήμερον ἦν ὁ παλαιὸς ὅς) ἦτορ γὰρ ποτὶ τὸν ἑσπέρην. ὁ δὲ
καλεῖται) ἡρακλῆς ἐπὶ λαῷ. ἡ δὲ τῆς (C) λιγύης ἢ καὶ ἀπὸ τῆς μοῦσας, ἐν δὲ
τῇ ἀτλαντίδι πωτὴ νῆσος, μετὰ πολλὰς τῆς νῆσους δυνάμεις βασιλέ-
ων, κρατοῦσα μὲν ἀπὸ τῆς τῆς νῆσους, πολλὰν δὲ ἄλλων νῆσων ἐμμετῶν τὴν
πέρι. Idem prope modum in Crisia scribit, Antiquior autem illo
Homerus, cum duplices Aethiopus faciat, ad occidentalem illam in-
sulam respexisse videtur, Sic enim ait:

Λιθίνας. ὅι διχθα δὲ δαίμα ἰχθαδι ἀνδρῶν.

Ne autem de Africa Aethiopia id tantum in se legi possit, satis
Crates apud Strabonem libro primo: ubi Strabo ipse, qui hos Homeri
versus ex sententia Crateia interpretatur, sic ait: ὡς περ ἔν οἱ παρ' ἡ-
μῖν αἰθίοπες ἔθνη λέγονται οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ ἄλλοι καὶ οἱ ἄλλοι παρ' ὅλων τῶν
οἰκουμένων, ἰχθαδι τὴν ἄλλων πύραυλόν τῶν ὠκεανῶν: ἔτι οἱ δὲ δὴν
καὶ πύραυλόν τῶν ὠκεανῶν νομίζουσιν ὡς αἰθίοπας ἰχθαδίας τῶν ἄλλων, τὴν τῇ ἰ-
ππῶν ἐκ κρητὸν πύραυλόν τῶν ὠκεανῶν. διὰ τὴν δὲ ἀνα-
καὶ διχθα δὲ δαίμα καὶ τοῦ ὠκεανῶν. Sicut à nobis ii dicuntur Aethio-
pes, qui versus meridiem siti, totius habitata terra in extremo ad
Occidentem accedunt: ita praeteritiam trans Oceanum intelligendos esse
alias quasdam Aethiopes, reliquosque extremos, qui in altera temperata
Zona, ipsi quoque ad Occidentem habitent. Haec igitur geminos esse, &
bisariacos devisos. Sed memoriam dignum est, quod idem Strabo lib. 2.
de Menelai Regis Graecorum peregrinatione, scribit ex Arifonico Gram-
matico, qui dicit eum circumnavigasse, per Gadés usque ad Indiam, tem-
pus etiam peregrinationi accommodans, quod octavo nimirum anno
redierit. Multa ad idem admirabilium est, quod de Eudaxi navigatione
eodem libro refert. Is enim in Egyptum venisset, quo tempore Ever-
getes secundus regnum secebat, cum egea & suis familiaribus ser-
mones contulit, maxime de sursum navigando Nilo. Foris tunc à
custodibus Arabici sinus. Indus quidam ad regem missus, dicen-
tibus, eum semimortuum & se in vultum fuisse impositum, non se
scire, quid aut cuius esset, quod sermonem ejus non intelligeret. Hanc
igitur Rex commendavit illi, qui eum linguam Graecam doceret, qua
per-

οὐκ ἐπὶ πλῆθος.
 ὁ δὲ ματθ. λέγει
 οὐ μόνον, ὡς δὲ
 ἡνναμὶς βασιλέ-
 ων ἐμερῶν τ' ἡ-
 quior autem illo
 ralem illam in-

perceptum, homo narravit, ex India se navigantem, recto cursu extidisse, atq; hoc evasisse, locis fame amissis: simulq; pollicetur est, se navigationis ad Indos monstratorem fore iū, quibus eam rem Rex demandaret, inter quos & Endoxus fuit. Hic ad Indos cum donis navigavit, & eorum loco reportavit aromata ac lapides preciosos, quorum alios fluxum serapis deuebant, alij effoduntur concretis ex humore, ut apud nos crystalli. Ceterum Endoxus sua spe falsus fuit, Evergeta quicquid nave aduxerat adimente. Mortuo Evergeta, uxor ejus Cleopatra tenuit regnum, rursusq; ab hac missus Endoxus majore cum apparatu, ventis supra Æthiopiam est delatus: ubi cum ad quadam loca appulisset, animos incolarum sibi conciliavit frumenti, vini & carycarum largitione, quibus illi carebant: ab iūq; & contra aquam & navigationis duces accepit, & vocabula quadam descripsit: cumq; invenisset summam prora: naufragio superstitem, e quo inscripta insignem, idē, cujusdam, navis ab occasu advenit, naufragium esse inavdivisset, secum in reditu detulit, salvumq; in Ægyptum rediit, filio Cleopatra jam suscepto in regnum: & deinde omnibus suis spoliatus, cum compertum esset multis ipsum intervertisse. Prora autem summam ab ipso in emporium delata, navisq; exhibita est, fuitq; ab hū edoctus, Gaditanū esse id navū. Navi Gaditanorum mercatores, ingentibus viis navibus, pauperes parvi, quos equos appetent ad prora insignibus, iūq; eos piscandi gratia usq; ad Lixum amnem circa Maurusiam navigare: atque adeo quidam nauderorum lignum illud vitas eorum fuisse, qui alterius à Lixo fluvio navigarant, neq; reversi fuerant. Ex hū Endoxus collegit, posse Lybiam navigio circumquiri: itaq; Cyrenam in patriam reversus, omnibusq; suis facultatibus navis impositu, navigationem instituit: primum Dicaarchiam, inde Masiliam, ac reliqua deinde ora, maritima navigata, Gades pervenit. Ubiq; autem divulgato instituto, rem fecit, magnaq; navis comparata, & duabus scaphis lemborum piraticorum similibus, impositis patris symphoniacis, medicis, alijsq; artificibus, Indiam versus per altum navigavit, sub ductis continetibus Favonius. His autem, qui unda vehebantur, & navigatione defecisti, in vias ad terram secundo vento appulsi, in lucis sibi ab astium marinorum vicibus. Evenit autem

autem quod metuerat. Subfatisque mari, frustra tamen, non fa-
 bito soluta: sed & mercoprii & lignorum deinde major pars in ter-
 ram fuit egressa. Equibus lignis tertium confectis lembum, & similem
 quinquaginta remorum mari, & navigavit usque ad eos homines, qui
 sermone eo utebantur, quem antea licet & eo signatum fuisse, respu-
 mu. Id etiam ibi animadvertit, hos homines ejusdem gentis esse
 cum illis Ethiopibus, & esse similes in Bacchiregno. Inde omissa ad
 Indos navigatione rediit, interq; navigandum annotavit insulam
 quam aqua & arboribus bene instructam vidit. Cum in Maursi-
 am insulam pervenisset, docenditū lembis terrestri itinere ad Bac-
 chum irit, eis suscipienda hujus navigationis auctor fuit. Fecit ba-
 men sententia familiarum, qui manebant, metendum esse, ne distia
 hacita aliorum insidiis opportuna redderetur, commonstrato aditu in
 qui extrinsecus bellum inferre vellent. Itaque ipse, cum audiret ver-
 bu se ad eam destinare navigationem, futurum autem ut in solam ali-
 quam exoneretur insulam: in Romanorum effugit provintiam, in-
 deq; in Hispaniam. Tum rursus constructa terete navis, & alia quin-
 quaginta remorum longa, ut illa per alium veheretur, hac parte ter-
 ram: impositis instrumentis rusticis, semivibus & architectis, ad ean-
 dem circumnavigationem se contulit, eo consilio, ut, si ea tardius suc-
 cederet, in prius annotata insula hyemaret, consistiq; agris & perca-
 pis fructibus, initia propositam navigationem absolveret. Hæc
 Strabo de Eudoxi & Eudoxo. Opusandum autem esset, plura de hac Eu-
 doxi navigatione, per illum annotata fuisse. Et quanquam hæc
 quod pauci suo quodam instituto resellere conentur, non tamen incredi-
 bilem fuisse illam Eudoxi circumnavigationem, experientia nostri sa-
 culi amplissimo testimonio comprobavit.

4. Accedit & auctoritas Plinii, qui lib. 2. cap. 67. ait: a Gadibus
 columnisq; Herculis, Hispanie & Galliarum circuitu, suo tempore so-
 lum navigatum fuisse occidentem. Septentrionalium vero oceanum,
 majore ex parte navigatum esse, auspiciis Divi Augusti. Præterea ait
 Nepotem Cornelium autorem esse, Eudoxum quandam sua astate, cum
 Ptolemaum Labyrinthum fugeret, Arabio sine egressum, Gades usque per-
 vectum; multoq; ante eum Calium Antipatrum vidisse, qui naviga-

vis ex Hispania in Aethiopiam commercii gratia. Eundem Nepotem de Septentrionali circuitu tradere ais, Q. Metello Celeri C. Afranii in consulatu collega, statum Gallia proconsuli. Indos à rege Suevorum dono datos, qui ex India commercii causa navigantes, tempestatibus essent in Germaniam abrepti. Hactile, Quin etiam sunt nonnulli, qui tempore Caesaris Augusti Americam notam fuisse existimant, argumentorjus, quod Virgilius libro sexto Aeneid. canit,

Iacet extra sidera tellus,

Extra anni solusq, vias, ubi caelifer Atlas

Axem humero torquet stellis ardentibus aptum.

Nam quod hac Servius de Aethiopia Aethiopia, apud quos Atlas mons est, intelligit: germana nuga sunt: cum Macro haud dubie Atlanticam Platonis insulam his versibus describat, quam extra Zodiacum, tam versus septentrionem, quam versus meridiem se extendere sciebat. Nec omittendum aut contemnendum est, quod Aristoteles in libello περὶ θωρακισίων ἀκυσμάτων. hoc est, de mirandis in natura auditis refert. Εν τῇ θαλάσῃ τῇ ἐξ ἡγεκλείων τηλῶν φασι ὑπὸ Καρχηδονίων νῆσόν εὐρεθῆναι ἐρήμην, ἔχουσαν ὕλην τι κινθιδάπην καὶ πτερυγίαν, καὶ ὅς τις λοιπὴς καρπὸς θωρακιστῆν, ἀπὶ χυμαίνου δὲ πτερόνων ἡμερῶν, ἐν ἣ ἐπιμυσογυμένων τῇ Καρχηδονίῳ πτερόνῳ ἀπὸ τῆς ὕδατος, ἐνὶ ὧν γὰρ μὴ καὶ οὐκ ἔστιν, τὴν πτερόνῳ τῇ Καρχηδονίῳ ἀπὸ τῆς ὕδατος, ἐνὶ ὧν γὰρ μὴ καὶ οὐκ ἔστιν, τὴν πτερόνῳ τῇ Καρχηδονίῳ ἀπὸ τῆς ὕδατος, ἐνὶ ὧν γὰρ μὴ καὶ οὐκ ἔστιν, τὴν πτερόνῳ τῇ Καρχηδονίῳ ἀπὸ τῆς ὕδατος. Hoc est, ut Ptolemaeus interpretatus est: Trans Herculis columnas, in eo mari, quod Atlanticum dicitur, inveniam quandam insulam, à Carthaginensium mercatoribus, olim fuisse inquam, à nullis id temporis habitatam, praeterquam à feris, & propterea sive vestrem admodum, & multis refertam arboribus: aliqui fluminibus plurimū, ad navigandum aptissimis plenam, ac incredibili quadam omnium rerum nascentium ubertate profluentem, sed remotam à continenti, plurimum dierum navigatione. Ad quam, cum nonnulli Carthaginensium mercatores forte accessissent, caput ejus loci fertilitate ac ac-

ris clementia, ibi sedens fixisset: commotus ab id Carthaginiensibus,
 ferunt statim consilio publica decreuisse, morte indicta, ne quis post-
 hac illuc navigare auderet: & qui jam erant, iussisse statim inter-
 fici (Byrchaimorus videtur legisse *τομήσιον*) ne ipsum insula fama
 perveniret ad alias nationes, submitterenturq; alieni fortissimi impe-
 rio, ac fieret quasi oppugnaculum quoddam adversus eorum libertatem.
 Et in eodem libello circa finem ferè ais, *λέγουσι πάλιν Φοίνικας τῆς κα-
 τικάντης τῆς γαδίου καλύματα, ἔχοντες πλέοντας ἡρακλείων σελῶν ἀπη-
 λιώτη ἀνέμῳ ἡμέρας τέσσαρας, πρὶν εἰσελθεῖν εἰς Ἰνδὸν ὕπερ ἡμέρας,
 θύρα καὶ φύκους πλήρεις, ἐς ὅταν ἰδῶν ἀμπώλης ἢ βαλῇ ἑσθαι, ὅταν δὲ
 πλημύρα, κατὰ πλῆθος, εἰς τὸν ὄντα εἰσελθῇ, ὑπερβαλλόντων ἰνῶν
 πλῆθος, εἰς τοὺς μερόσι καὶ τοὺς πύχεσι ἀπὸ τῶν ἐπικύλων, ἐς τὴν
 χόοντες ἐπὶ τοὺς ἄνθρωποις εἰς ἀγγύα, ἀνακομίζουσιν εἰς Καρχηδόνα, ὅν
 Καρχηδόνοι μόνον ἔχουσιν τὴν ἐξαγωγήν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀρσένην ἢ
 ἔχουσιν καὶ τὴν βρώσιν, αὐτοὶ καὶ ἀναλίσκουσι. Hoc est, ut idem inter-
 presatur est: Ajunt etiam Phœnices illos, qui ultima Gadium incolunt,
 cum trans Herculis columnas per dies quatuor enavigassent, vento ma-
 ximo Apeliote tracti, applicuisse tandem ad loca quedam inculta pro-
 fusum ac deserta, verum plena multa illuvie, & continuo penè conqua-
 sata moru: ea ubi cessaveris æstus, faciliè conspici posse, sed redeun-
 te immergi: in quibus invenisse eos affirmant, incredibilem quan-
 dam thynnorum multitudinem, magnitudine quidem & amplitudi-
 ne admirabili. Tum verò ab his laqueos parari cepisse, quibus cape-
 rentur: captos autem membratim concidere, atq; eorum carnes desic-
 care paulatim consuevisse, ac demum in vasis reconditos, deferre
 Carthaginem. Verum à Carthaginiensibus non exportari ulterius è
 civitate, sed potius eos domi consumere ob eam, quam ferunt hujus-
 modi pisces, in convivii dignitatem & excellentiam de se prestare.*

5. Nec verò profanorum duntaxat autorum, sed sacrarum
 etiam litterarum testimonio uti hac in re possumus. Nam ubi lib.
 3. Regum cap. 9. mentio fit insula Ophir, ex qua classis Salomonis
 aurum atque exivit: ibi hanc regionem India pleriq; intelligunt, recen-
 tiar: s. verò Hispaniolam in novo orbe versus occidentem inventam
 quam ab Heberi nepote Ophir (de quo Genes. 10.) dictam esse au-
 niant.

liberatienses,
quoque post-
statum inter-
insula fama
fortiori impe-
tu libertatem
vixit tunc ka-
on σηλωι απη-
πυς ηρημυς,
εωδαι, οαν δε
εωδαιον θυμω
ον, ης Γερ-
ρηδονα, αν
λεω αρηλεω ηρ
ιδεμπινερε
m incolunt,
i, venio ma-
inculca pro-
ne conqua-
sed redeun-
ilem quan-
amplius di-
quibus cape-
rnes desic-
deferre
iulserius e
runt bujmo
prastare.
sacrarum
am ubi lib-
Salomonis
unt, recen-
nventiam
esse aua-
nant.

mant. Ex his igitur tot Philosophorum, Poetarum, Geographorum,
Grammaticorum, &c. in primis litterarum testimonio constat, illum
novum orbem veteribus quogue non prorsus ignotum fuisse. Qua au-
tem causa fuerit, cur illa navigatio tam diu intermissa sit, incertum
est. Credibile tamen est vel regum civitatumq. interdictis illis id
acc. fuisse, vel ob Romani imperij inclinationem, cum totius orbis noster
belli & vastationibus Gothorum, Vandalarum, Longobardorum ar-
deret; & Turcici imperij incrementum, quibus vires & cogitationes
Europa in se converteret.

6. Sed utcumq. se res ista habeat, hoc proximo secula magna
ex parte ista regiones rursus detecta sunt, insatiabili Hispanorum cu-
piditate, sed autore & inventore Christophoro Columbo Genuense,
qui primus, Ferdinando & Isabella regnantibus in Hispania, novum
orbem investigavit, anno chr. m. ccc. xii. & Cubam, Hispaniolam,
Cubaguam, insulas: item Veraguam & Pravam iudica continen-
ti provincias detexit. Hunc sub Carolo Quinto Imp. secuti sunt al-
ii. Certe si enim novam Hispaniam & Mexicanum Montezu-
ma regnum: Valba mare australe, quod vulgo mare del Sur dici-
tur: Pizarri Peruanum ingens illud Atabaliba regnum: Magella-
nes Magellanicum à suo nomine secum: Pansius Legionensis Flori-
dam provinciam: Fernandes Iucatanam aperuerunt. Et sanè
magnum hoc nostri seculi beneficium videri posset, nisi statim fœda
avaritiæ ingluvie, diraq. ducum inter se laniens, fœdaturus inguina-
turq. fuisset. Nam post primam illam pugnam, inter Christo-
phorum Columbum & Franciscum Porsium in insula Hispaniola
commissam: nonne ipsi duces, qui Peruanam illam terram cepere (ut
Lullus Balearicus annotavit) & in illa gubernanda sibi succedere,
mutuis cadibus omnes ferè confecti sunt? Nam Franciscus Pizarrius
Rangulaque, Almagrum: Pizarrius vicissim necavit filius Alma-
gri: hunc postea Vasca decollavit: Vascam cepit Blasgo prorox: hunc
in pralio interfecit frater Pizarri: Pizarrius tandem à Vasca capitali
supplicia affectus est. Recte enim Sophocles in Antigona.

Οὐδὲν γὰρ ἀνθρώπων οὐκ ἀγνοῖ
Καὶ τὸ νομοθετῆς ἔλαττον. Ἐν γὰρ νόμῳ
Προβλῆ, ὁ δ' ἀνδρῶν ἐλευθερία δόματι
Τὸ δ' ἐκδηλοῦν καὶ περὶ τῶν φρονι-
κῶν αἰσῶν αἰσῶν περὶ τῶν βροτῶν
Παύρῳ δ' ἔδειξεν ἀνθρώπων ἔχει,
Καὶ πάντες ἔργα δουλείας εἰδέναι.

Et Horatius lib. 3. carm. oda 16.

Aurum per medios ire sacelles,

Et perrumpere amat saxa, potentius

Ille fulmineo.

Crescentem sequitur, cura pecuniam,

Majorumq; fames.

7. Quod verò ad originem & stirpem harum gentium attinet, in eam sententiam aliquando delapsus sum, ut ex Chamis posteris deductus esse, & parentis maledictum ut dirè irretitus, in hanc extremam orbis partem, ab humanitate penitus semotum, relegatus crediderim. Quam meam sententiam, mirabiliter confirmari sensi, cum & Leticæ Navigationis Brasiliensis cap. 16. cognoscerem, eundem idem sensisse, sedecim annis ante, quam Hispani auctori, qui historiam generalem India scripsit, sententiam, de eadem re eandem cognovisset. Et sanè in hiscerum obscuritatibus, nihil illa conjectura nobis magis verosimile occurrit, vel potius, nihil occurrere posse existimo. Hac de nostri sculi navigationibus præfari volui, vir amplissime: ut nostrorum colloquiorum, quæ de his rebus inter nos habita sæpe sunt, memoriam renovarem, accommodatam ad eam rem, quam tuo hortatu aggressi sumus. Te enim suadente, navigationem illam Anglicanam, & gallico sermone conversis, quam Forbisherus Anglus, Septemtrionem versus suscepit. Quæ quoniam, te auctore, latine loqui cepit, ad te potissimum eundem rediit. Sed præstat Pitheonum ipsam exordientem & nostram latine audire.

Pra-

*Translatio præfationis, gallicæ edi-
tioni præmissa.*

**AD DOMINVM DE
ALTO ET PVELMONA-
STERIO,**

**Commissarium rerum bellicarum
ordinarium, præfatio**

**NICOLAI PITHOI, DOMINI
de Chamgoberto.**

I.

NON DUBITO QVIN SI HOMINES ISTI,
qui summum bonum opibus & divitiis metiuntur, quib;
illud Poëta semper in ore habent:
O cives, cives, quarenda pecunia primum;
in hanc historiam inciderint: quam primum de tot the-
sauris & immensi opulentiâ, quâ in Septentrionali illius ora visceri-
bus absrussa est, narrari audierint, statim beatos illius regionis incolas
existimaturi, & cum iisdem, quantumvis barbaris, suam conditionem
libenter permutaturi sint. Alij vero, qui miseras & calamitates,
quas plerumq; hæc immensa divitiâ & opes, tanquam comites secum
adducunt, considerabunt: y clades illius populi, & durissimam con-
ditionem deplorabunt, dicentq; opsandum, totam illam malorum es-
scam, quam longissimè ab illis esse remotam. Nam pro sua prudentia,
animi cogitationeq; præcipient, sibiq; videre videbuntur, miseras gen-
tes sub perpetuo durissimâ servitutis iugum redactas, quæ antea au-
reos quodam seculo, summa libertatè & dulcissimo otio, longè ab inimico-
rum metu remoti, suo jure fruebantur, contenti rebz, quas terra ipsis,
sua sponte suppeditebat, Deniq; superioris ætatis & aliorum populorum,

eritissimā eventus animo repēdendū, de futuris conjecturam facientes, nequaquam dubitabunt, quin eadem aut similia his expectanda & perpetienda sint. Existimabunt enim eos omnibus his rebus, quas possident, spoliari, uti, futurumq; ut in manus inciderint exterorū, qui eos ex patria transportatos, collocaturi sint ubi sibi quam maxime expedierit. Quin etiam nullum alium eorum usum futurum, quā fossorū, ad excavandam scilicet hūmū & rē mandā terra viscera, ut desegant thesauros, quos illa gremia sua abstrusos contegit: utq; instar mulorum & jumentorum trahant vexentq; auri massas, sine ulla spe prāmij aut mercedis. Vxorē ipsorum & filia, impuratorum hominū violentiis & stupriis obiciuntur, inque: ipsi tributū onerati, ac naturali libertate spoliati, in indignam servitutē abducentur: tandemque cum terra omnibus thesauris exhausta, ipsi autem egragie suis bonis nudati fuerint, indignissimē voci praconis subiecti, plus offerenti addicentur. Et ut in pauca conferam, hanc summam suae cogitationis ista facient, fore ut cum his agatur, quemadmodum cum Indis & aliis pluribus actum sit.

2. Ceterum it, qui saniore judicio praditi fuerint, aculos animi paulo altius assolent, considerabuntq; quae felicitas & prosperitas illis barbaris, pro his thesauris in terra visceribus latentibus, parata sit. Nam hujus aetatis homines ita comparati & lucri cupiditate adeo inflammati sunt, ut sine spe alicujus emolumentum non facile aliquis reperiat, qui navigationem suscipere velit in illas regiones, quae frigoribus torpent, montibus altissimis & glacie perpetua rigent, majore anni parte luce & splendore solis carent, ubi calidissima aestas tempestas, ita frigida est, ut media apud nos hyems: adeo, ut si ita liceat dicere, in natura contemtu facta videantur, ab hominibus barbaris, crudelibus & anthropophagis habitata. Itaq; si illa regiones omnino steriles & sine emolumento essent, periculum esset, ne perpetuo incognita manerent, nec allo hominum commercio frequentarentur: quo fieret, ut hi quoq; miseri homines, qui in his remotissimis regionibus hinc inde per vastas solitudines dispersi sunt, perpetuo illam vitam immanem & ferocē degerent, alieni ab omni civilitate, & spoliati usurationis, quodq; miserrimum est, privati vero & summo hominis bono, quod in agnitione Dei consistit, qui idcirco hominem

ayam facientes,
pellanda & per
ebus, quas possi
clerorum, qui e
maxime expedi
um, quam fofso
etra disera, ut
egit: utq, instar
sas, sine ulla spe
orum hominum
erati, ac natura
tur: tandemque
gie suis bonis nu
us offerenti addi
e cogitationis isti
ndus & alius plu

rint, oculos ani
& prosperitas il
tibus, parata sit
ais adeo inflam
quus reperiatur,
a frigoribus tor
re anni parte lu
stas, ita frigida
icere, in natura
libz & anthro
r sine emolime
nec ulla hominū
eri homines, qui
tutudines dispersi
alieni ab omni
privati vero er
idāe hominem
crea

creari, & in hoc amplissimum theatrum collocari, ut in ea & per eam
gloria afficeretur. Nunc veracum exploratum certumq, sit, istas regio
nes fertiles & auro divites esse, homines facilius alluciantur. Deniq,
Opt. Max. illorum iter secundabit, ut Evangelij communicatione barba
ri isti, ad mitiorem vitam traducti, assuecant ratione uti. Et se ad hu
manitatem comparent: utq, & servitate diaboli (a quo hoc quidem
tempore captivi tenentur), liberati, incipiant frui immensis illis bene
ficiis, quibus hactenus magno suo damno caruerunt.

3. Sed dicit aliquis, tam molestam & periculosam peregrinationem,
nulla alia spe, nisi lucri suscipi: nihilq, minus quam ipsorum salutem &
divinā in cognoscendo vero Deo regenerationem quari. Et sane, ut di
cam quod sentio, non omnino fallitur quis ista existimat: quin & ipse
quoq, credo, multo maiorem partē eorū, qui hanc peregrinationem susci
piunt, nulla alia re quam avaritia & habendi acquirendiq, desiderio
duci. Imo illi ipsi ingenuē fatebuntur, se, si sciverint, illas regiones planē
steriles & sine ullo fructu esse, quantumvis populosa fuerint, nunquam
tamen pedem extra patriam posituros propterea esse. Sed in hac re quoq,
incomparabilis & admiranda Dei Opt. Max. bonitas & providentia
apparet, qui cum perpetuo paternam de salute hominum curam gerat,
optimē novit, quando & quomodo res a se destinatas in effectū deduce
re possit: & quidem ratione hominibus ignota & a iudicio humano alie
na, imō huic ipsi quandoq, repugnante. Quis enim (ut hoc potissimum
exemplo utamur) existimaret fieri posse, ut homo, avaritia & pecunia
cupiditate inflammatus, quiq, nihil aliud spectet aut propositum sibi
habeat, quam ut per fas & nefas immanes divitias sibi comparēs: al
teri prodesse, ejusq, commodam procurare possit? utq, is, qui in regionem
aliquam, ad exhauriendas asportandaq, ejus divitias se contulerit, ad
augendam eam, ornandamq, opibus auctor esse possit? Neminem exi
stimo, tam fatuum aut stupidum esse, qui affirmaturus sit. Verum opera
pretium sit considerare, quomodo Deus hac omnia moderetur. Nam oc
cultis quadam ratione hominum mentes ita incitat, ut quantumvis
principio longē aliud sibi propositū, unamq, discendi metam sibi pra
fixam habuerint, ipsi tamen ignari & inscij, ad pietatis religionisque
semina, in barbarorum istorum animis spargenda proficiantur.

Id quod accidet, ut spero, in his, quorum in hac narratione mentio fit, nisi ipsi sua ingratitudine & pertinacia suam salutem impederint. Nec verò timendum est, ne idem his barbaris contingat, quod aliis similibus, quos historia, adeò crudeliter & immaniter tractatos esse testatur, ut sola commemoratio, horrorem audientibus incutiat. Nam quoniam illis res est, cum Regina tam humana, tam bona, tam pia, nullus exitus infelix pertimescendus est: cum certum sit, illam his rebus ea remedia adhibere, & pro sua prudentia ita providere posse, ut ea incommoda, quibus Indi expositi vexatiq; fuerant, ab his Septentrionalibus arceantur prohibeanturq;.

4. HEROICVM.

Vos, quicunq; Deo vultis gens sancta vocari.
Et feruù populi laudem sub pectore fixam
Divini, ac magni gaudetis nomine Christi,
Vos inquam, memori decuit perpendere mente,
Quæ sors vestra esset: qua vos quoq; parie locati
Rebus in humanis, & quali munere sacris
Essetis in cunctis lymphis, iterumq; renati.
Nam nisi, qui dextra nos omnipotentis tuetur
Spiritus, ingenti res nostras ferret amore,
Nil nostra vita peius, nil tristius esset.
Aut si, qua primo nox uidetisissima mundo
Vidarum illa vires, nostros quoq; sæva parentes
Fluctibus extremas rapidis pepulisset in ora,
Hospitia aut duri subeuntes frigida cæli,
Languenti terram colerenti sub sole jacentes;
Haud dubie ignavis vita, brutatq; secus
Vivendi leges, non sensus Numinis ullus
Esset, & agrarum vixisset more ferarum.
Sic nova gens quondam, submersi conscia mundi,
Et subnata recens, artis famaq; superbos
Linquere cum vellet titulos, & ponere tota
Ingenij monumenta sui clarissima terra:

atione mentio sit,
tem impedierint,
at, quod aliis simi-
litas esse testan-
incutiat. Nam
ona, sam pia, nui-
illam his rebus ea
e posse, ut ea in-
us Septentriona-

Urbem struxerunt, & vasti molibus altam
Turrim eduxerunt, quae cælum vertice summo
Tangeret, & supra nubes se tolleret arces.
Sed Deus, ut valida monstraret robora dextra,
Hos ipsos vario lingua discrimine scissos
Hinc atq; hinc, partes mundi dispersis in omnes.
Sic alij serui unaarum fluctibus acti.
Ast alij audaci cæcæq; cupidine mentis
Caussiq; sua opibus dextraq; porcutæ,
Terrarum varias longis ambagibus aras
Ceperunt late, & sylvas, camposq; jacentes.
Verum hos (extremae quicunq; remotæ aras
Tentarunt, ausu circum præcordia magno,
Leniterunq; maris longinqua aspergine remos)
Defecere hominum vestigia longinqua. Ergo
Non illi quicquam detinuit nisi montibus alij
Pendentes scopulos, summaq; cacumina rupis:
Et tenebras, nocteq; umbras & inania spectra.
Et serum segnemq; diem: sol nascitur agere,
Lucea per nebulas ostendens pallidæ aræ
Incurrunt oculis nocturni sidera cæli,
Et lunæ facies, modo quæ per inania cornu
Incedis gracili, & pallentes humida vulsus
Ostendis, liquidum cum avertisti nuper ab undis:
Et quod plena animæ Phœbum se tollere contra
Audet, & obscuræ evincis lumine noctes.
Illa quidem tempus vel quod jam proximum instat,
Vel quod præcæris, monstrat mortalibus agris:
Non tamen est, certaq; vices, variæq; meatus
Illos quidænat: mentemq; ad sidera tollas,
Qui primi terras adeo ceperere iotas,
Hosce suos jam sub leges mors atra vocavit.
Successere illis, natiq; nepotes,
Fig. solen umbra inuolante tempora densa.

Urbem

C

Humæ

Humanos actus, ignorant turpiter ipsi
Qua sint stirpe latu, aut genus unde ab origine ducant.
Nec quicquam, nisi qua firmet praesentia, norunt:
Et credunt homines, velut ipsa animantia, natos;
Vt brutae habitant terram, rationis egentes.
Et quod deterius longe, longeque dolendum
Est magis, haud illos tangit reverentia Christi,
Nec quid sit Nomen verum, cognosse laborant.
Qua spes una hominum, sancta est plena salutis.
Tale hominum genus est, de quo haec narratio scripta est,
Quos monstrat velut pecudes ratione carentes
Vivere: quid nihil et illis in fronte pudori.
Non leges, non iura, non ent, enormis & exlex
Gens, cui nulla inquam civilis portio visa est,
Humanisq; nihil: non ulla scientia rerum;
Aut sensus alij, quam quos & bestia sentit,
Vt queramus misera latebrasq; & pabula visa.
Namq; heu, vix hominum dignandi nomine, sicut
Bruta solent, herbis completis sua viscera crudit,
Labraq; canerem iungentes virida symphora,
Vt canis exersa lambens glaciem undiq; lingua.
Quin etiam (res mira & verè dira relatu)
Humana ventrem solant: carne voracem.
Insuper & pecudum gens hoc sibi pellibus, arctas
Consoxit bruta, grudes quibus integit arvis,
Sed non dukus amor illi, non pectora ardor
Cognitum est, quo nos ipsi nos inter amamus.
O genis extremis degens miserabilioris,
Eis nec nomen, non nec mihi nata nata est,
Nec quibus auricomis radiis illustra tangas
Regna Dei, nosq; astra, lacus, sequestera
Attamen humana cupio tibi prospera mente
Fortunas en nescis tuas, en affice seguis.
Qua Deus è celsis mittas tibi munera caelestis

*Quas limores hominesq; in curvo littore cernas.
Non veniunt iste jugalent, mortiq; remissant:
Quod si devittas, & terra viscere scotos:
Thesauros quarunt: illas prohibere caveo
Littoribus, portu potius scotos receptas
In lati ducas penetralia maxima regni.
Hospiti pro jure ipsi tibi munera solvent,
Quae nullo possunt extingui temporis aeo.
Tunc Democles Rex atq; creator olympi,
Cordi hujus gentis totum incumbit caminus,
Anglica ut hanc semper salus accederemus
Gens queat, & sancti dispergere semina verbi:
Ut veluti hū nostrū laudatis maximus oris,
sic sub Parrhasia celebreris plurimus uris.
Et velut angelici laudent per caelica templa
Te ceteri, laudent homines glaciale per aquor.*

5. ELEGIACVM.

Quid falsas queris, quas laudas fabula, naues?

Et teris ingenio somnia ficta tuo?

Aut cur consumis bona tempora Jasonis arbor,

Et nunquam Euxino vellea visa sinu?

Quenam summa suis tanti tibi, quae solaboris?

Anne, ut pro veris splendida verba seras?

Nulla unquam pecudes, ex fulvo, crede, metallo

Gestantis villos, auricomaeve rutes.

Quin potius veras naues cognoscere tendis?

Hic Argo, Jason hic tibi verus adest.

Hic etenim regio fulvo pretiosa metallo,

Hic domus non ille suus minucina modo,

Omniū felix, omni & pretiosior auro,

Si vigeas veri cognitione Deo.

NARRATIO HISTORICA, DE MARTINI FOR- BISSERI

Angli, navigatione, in regiones occi-
dentis & septentrionis, Anno crio. 15. LXXVII.
suscepta.

Prima pars.

UM MULTI PRÆSTANTES HUIUS ÆTA-
tis viri, jamdudum in eo elaborârint, ut re-
giones mundi, & terras antea incognitas & di-
uturna ignorantia abstrusas, inquirerent, pa-
tescacerent & deregerent: & iis inquirendis
paretaciendisque laudem singularem acqui-
rerent, & memoriz posteritatis suum nomen proderent: tum
in primis, his proximis annis, Martinus Forbisserus, in horum
numerus, relatus, summa laude & prædicatione dignus est.
Is enim Capitaneus Anglus, naturæ dotibus egregiis & animi
præstantia ac robore singulari præditus, cum eadem opera
non modo patriæ prodesse, sed & sibi gloriam comparare de-
sideraret: constituit anno O. R. crio 15. LXXVII. navigatio-
nem suscipere, versus mundi regiones maxime boreales, in
quibus nulladum hominum, qui illuc penetrassent, vestigia
impressa essent.

2. Principio itaque iter ad Catainam & alias terras ac
regiones finitimas, navigando versus occidentem & septen-
trio.

trionem perquirere & aperire decrevit: qui cursus (quantum conjecturis assequi licet) est juxta latus Americæ septentrionale & occidentale, inter eorum & apertissimi ventos excurrentes. Aiebat autem Americam esse insulam, in quam nostri mercatores, occasionem haberent navigandi; secundum littus nostrum, quod maxime omnium Europæorum septentrionale est, ad negotia & mercaturam, in Asia regionibus, brevi temporis spacio, majore emolumento, minoreque summo, quam ex aliis regionibus, obeundam exercendamque.

3. Præfectus itaque noster Forbisserus, superiore anno CIO IO LXXVI, consilium suum ac decretum, non sine summo vitæ ac salutis periculo, eductis secum duobus myoparonibus, in effectum deducere constituit: sed primis ejus ceptis fortuna defuit, quod nimis intempestive & tarde, alienissimoque tempore, ad destinatum locum pervenisset. Jam enim frigore, glacie & pruina (quæ summa in illis locis, asperrimaque sunt) omnia ceperant peruri, adeo ut re infecta, eo unde venerat, reverti coactus sit: unum illud adeptus, ut iter aperiret patefaceretque, quod postea audacius, & majore cum confidentia, tam peregrinam & barbaram oram adire posset. Prima tamen ista navigatione, quinque ex suis comitibus amisit.

4. Ille igitur incepti perficiendi, & id quod semel suscepisset, ad exitum deducendi cupidus; reginam Angliæ instruit, quanto cum emolumento & comodo, suorum subditorum negotiatio, mercatura & commercia, in illis regionibus exerceri possent: multa que dixit de modo & ratione, qua ad optata pervenire posset: commemoravitque ingentes fructus, quos inde haurire & consequi liceret. Regina itaque, cum certius, an res ita se haberet, explorare cuperet: præfecto navem centum & octoginta doliis capacem, duoque parva aphracta, comitatu & aliis rebus necessariis in semestrem instructa, procuravit; additis epibatis centum & quadraginta

NAVIGATIO

tam nobilibus, quam propugnatoribus & remigibus, qui præfectum comitarentur: mandavimusque ut priorem cursum re-
legerent, & ulterius, quam antea fecissent, progredirentur.

5. Nos igitur mandatum Regine secuti, & Blakevalle (distante duabus leucis aut circiter Londino) d. XXVI. Maij. Anno clo 15 LXXVII solyimus: ancorasque iecimus in portu Haryvickio, ubi ea, quæ ad nostras naves instruendas necessaria videbantur, comparavimus.

6. Ad ultimam diæi mensis diem, cum ancoras subdu-
xissemus, & in tutelam Dei Opr. Max. nos commendassemus: vela ventis dedimus. Itaque leni vento & secundo velifican-
tes, remos inhibuimus circa insulas Orcades, vulgò appella-
tas Orkney, quæ numero triginta, Scotiæ adjacent: illicque
aqua recente naves nostras oneravimus. Noster præfectus,
nobilibus & militibus suis, & nave egrediendi & se recolligen-
di potestatem dedit. Sed quamprimum nos incolæ illarum
insularum conspexerunt, in fugam effusi, tuguriisque suis &
casulis derelictis, ad arma conclamare, & cæteros, ut in hosti-
um adventu, excitare cæperunt. Verum nos tum nubibus,
tum amicis significationibus id effecimus, ut ad sua mapalia
redirent. Hic tantus pavor, tantaque consternatio, quam
illis noster adventus attulit, argumento mihi fuit, miseros il-
los homines, à piratis & maritimis prædonibus, qui eos in fu-
gam compullos, sedes suas relinquere cogant, frequenter in-
festari.

7. Edificia illorum & domicilia, valdè ruditer & nullo
propemodum sumtu, & silice & sine ullius fumariis extructa
sunt. Ignem in mediis ædibus excitant: in quarum una par-
te paterfamilias, cum tota familia cibum & somnum capit: in
altera, sub eodem tecto pecus stabulatur. Genus est homi-
num, ab omni civili cultu alienum. Ignis carent, sed eorum
usum explent, cespites terreni & boum excrementum. Ali-
quid

quid leguminis, frumenti, avenæ habent: quarum rerum vestigal suo regi pendunt. Præcipue verò piscatus exercent. Est enim in hac insula magna vis & copia piscium, quos ad solem & ventum exsiccatos induratosque reponunt. Cibos perquam sordide paratos, sine sale comedunt. Habitus & vestitus, planè rustico more, ad similitudinem Scotorum rusticorum est comparatus. Nummos viles & nullius precii possident. Religione nihil à Scotis differunt: habentque templa illorum templis simillima. Sed quoniam piscatores Anglici, & il qui in Islandia piscaturam exercent, horum mores vivendi que rationem melius depingere possunt quam ego, illis ipsis hæc describenda relinquo.

8. Postquam ex hoc portu egressi sumus (quid factum est d. VIII. Junij,) cursum perpetuò tenuimus inter Corum & Aparctiam, usque ad, III. Julij. Quo toto temporis spacio, tam raræ noctium tenebræ fuerunt, ut ne obscurissima quidem earum noctium impedire potuerit: quò minus & libros legere & tempus fallere pro suo libitu quisque nostrum potuerit. Quæ commoditas in tam longinquo itinere, tamque spatioso & amplo mari navigantibus non parva est: præcipue verò cum venti ab omni parte ingruunt, & undæ spumantes ultra solitum instantur. Veruntamen hoc beneficium tam illustis noctis, non durat ultra sex hebdomadas in illis locis: nimirum tum dumtaxat, cum Sol Tropico Cancrivi vicinus est. Verum ubi poli exaltatio est septuaginta aut octoginta graduum, ibi diutius durat.

9. Cum jam itine sex dierum ab Orcaibus abessemus, toto illo mense, sine intermissione ingentes & proceras abietes, quæ maris undis agitantur, & sine controversia ingentissimi torrentiū impetue vulsa, & in mare præcipitata erant, obvias habuimus. Islandi nulla alia materia, ad calefaciendum utuntur, eamque in litore suo colligunt: crediderimque has arbo-

arbores & novo orbe deferri astu maris, qui à Favonio in Subsolanum reciprocando excurrit. *Ad III. diem Julij ad Frieslandiam appulsi, ingentes glaci ipsulas vidimus, quæ X. aut XII. leucis seu dimidiatis totidem Germanicis milliaribus, à nostri littoris latere abesse nobis videbantur: quarum quædam longitudine dimidia leuca, quædam plus minusque se extendebant, quantum, conjectura assequi poteramus, oculorum enim sculus, eas vix XXX. aut XL. orgyas æquare judicabat. Certi verò de his nihil affirmare licet, præsertim cum in isto loco, maris profunditas tanta sit, ut nulli usui nobis bolis fuerit.*

II. Nos quidem speraveramus fore, ut in his locis frangatissimorum succorum, & liquorum suavissimò odore, efficeremur, & avium dulcissimo cantu demulceremur, sicut in aliis regionibus & locis accidit, quæ sub temperiore zona sunt. Sed spes nostra nos longè fefellit. Nam etsi mense Junio & Julio in has oras penetraveramus, tempestas tamen aded aspera & difficilis fuit, ut vis æspetioris difficultorem, quæ navigantibus accidere posse existimem. Diversi enim, iisque asperrimi Boreæ flatus, grandine & nive commixti, usque aded nos oppugnarunt, ut crederemus naturam rerum eversum & terræ cælum mixtum iri: & ut paucis complectar, videbatur nobis æstas subita commutatione in hyemem conversâ: quod, scio, incredibile propemodum. *Deinde, ubi debetur illis, qui cogitant alias regiones Septentrioni proximiores (quales sunt quæ sub LXX. gradu jacent) multo esse temperatiores, quam ista sit, ubi polixaltatio non excedit sexagesimum primum gradum. Glacies toto isto latere durat & perennat, non aliter quam vallum aut murus continuus, ut earatione propugnaculi vicem illi regioni præbeat, & eum qui accedere vult, summum vitæ discrimen adire cogat. Præfectus noster cum integrum, instructis navibus, periclitatus*

Favonio in
 ubi iugentes
 u dimidiatis
 latere abesse
 line dimidia
 quantum,
 scilicet, eas
 ferti vero de
 maris pro-
 his locis fra-
 cedere, refi-
 ut, sicut in a-
 tiore zona
 et si mense
 estas tamen
 ficillorem.
 versi enim,
 mixti, us-
 ram rerum
 complectar,
 mem con-
 dolo & vi-
 lioni proxi-
 mulro esse
 excedit se-
 ntere de cat
 ntinuuus, ut
 & cum
 ogat. Prae-
 periclitat-
 tus

tus est, an ad terram appellere posset; sed cum animadverte-
 ret, nulla ratione se vorisui composum fieri posse, coactus est
 intacta re discedere, & suum conatum in aliud commodius
 tempus differre.

12. Sunt præterea in tota illa acta excelsissimi montes,
 perpetua nive contexti, exceptis quibusdam jugis, quorum
 vertices adeo sunt acuminati, ut in his nives hædere non pos-
 sint; sed impetu & violentia ventorum impulsæ, ad terram de-

ferantur, neque præterea in illis montibus quicquam aliud
 præter nives videmus.

13. Præterlegimus illud litus ita integro quadriduo, ut
 nullum indicium aut vestigium appateret, quo ex colligere
 possemus terram istam habitari. Vidimus quidem avicu-
 las aliquas, quæ propter tenebras & nebulas densas, quibus ista
 regio obnoxia maximè est, à terra aberrantes, in nostra navi-
 gia inciderunt. Unde conjecturam fecimus, terram illam,
 habitabilem, & interiori amoeniorem ac mitiorem esse, quam
 foris prima fronte promitteret.

14. Ex hoc loco solvimus a. d. VIII. mensis Julij. Ad
 diem XVI. animadvertimus terram, quam præfectus noster à
 prima sua navigatione vocaverat Der Königin Dorland / hoc
 est, primam Regine terram. Insula est, ut existimamus, pro-
 xima continenti subiecta, quam Americam vocant, & ex alte-
 ro latere opposita insula, quam nostra navis magister insulam
 Hasleam vocabat, quæ valde vicina est continenti Asiæ. In-
 ter has duas insulas fretum est, à præfecto Forbilsæro Strictum
 cognominatum, per quod (ut opinio fert) navigare licet, in
 mare Australe, quod vulgò del Sur dicitur: etsi id nondum
 exploratum est.

15. Neque xord. unquam adducipossum, nec credam ul-
 lam stritam perire, tantam sub illo coelo esse, quam diu sol
 per Septentrionalia signa incedit (quod spacium est dimidia-
 ti anni & unius diei) quæ tam vastas & immanes glaciæ agge-

res (quos rectè excelsis & monstrosis montibus comparare posset) rumpere & dissolvere queat, & inde has ingentes quadras detrahat, quæ, ita ut dictum est, in mari fluctuant: præsertim cum maxima solis altitudo non excedat viginti tres gradus & triginta scrupula prima. Potius itaque crediderim, aliunde id accidere, nimirum aut ab impetu & vi aliquorum torrentium, aut minimum à violentia æstuum marinarum varîè reciprocantium. Sed ut rem in pauca conferam, tanta frigora sensimus, priusquam istam terram attingeremus, ut nisi longitudo dierum aliud nos docuisset, uno momento & istu oculi, in rigidissimam asperissimamque hyemem nobis delati videremur.

16. Verùm id nos omnium maximè attonitos habuit, quod primo nostro adventu, ex omnibus partibus nihil nisi arduas & densas glacies conspicerere potuimus, ita ut primo aspectu aliud suspicari non possemus, quam freta ista ingenti glacierum muro munita & conclusa esse: quæ res animos nostros ad desperationem propemodum adegit. Sed præfectus noster animi magni & fortis vir, cum in eas regiones penetrare, & Deo benè juvante, iter hoc patefacere, liset omnia pericula sibi proposita sciret, omnino decrevisset: ad id militum suorum animos erexit & incendit, ut quàm ipse pro Reginz servitio & patriæ emolumento ad audendum paratus esset, tam promissos alacresque ad sequendum eos redderet. Itaque cum duobus myoparonibus, quos secum ea de causa adduxerat, his secundum littus orientis & insularum adjacentium, ulro citroque trajecit. Interea navis & duo aphraætæ, ne à glacie ipsis periculum esset, in alio se tenebant.

17. Interim dum præfectus noster terram illam inquireret, & ripæ appropinquaret, aliqui ejus regionis incolæ, conspiciendos se nobis exhibuerunt, salutes & cum clamore ineptisquæ gesticulationibus impudientes, quæ nos admiratione

tione

done suspensos tenuerunt. Præfectus nihil non tentavit, omnemque lapidem movit, ut eos ad se alliceret, omnis generis blanditiis demultos: dona quoque obtulit illis, cultellos & alias ejusmodi nugas ac apinas & tricasque. Verum tam suspicaces, cauti & versuti erant, ut nihil e manu nostra accipere vellet, signisque quibusdam demonstrarent, ut si quæ illis donare vellemus, in terram exponeremus. Quod cum fecissemus, dona nostra accipiebant, & loco permutationis aliquid contra suorum rerum relinquebant: alia ratione, nullam nobis fidem habituri erant.

18. Tandem duo ex illis, positis armis, contra præfectum veniebant, qui vicissim ad illos properavit, luisque ferid mandavit, ne se commoverent: statimque omnibus amicis & benevolentis signis, recta ad eos ire pettexit, id agens ut alterum ex illis in suam potestatem adduceret. Sed illi nullo modo cum expectare sustinuerunt, seseque celerim in fugam conjicientes, resumptos arcus sinuare, & in præfectum sagittas emittere coeperunt, nullo metu nostrorum, qui ad eos terrendos præsto erant. Veruntamen etsi sedulo sibi caveant, duos tamen ex illis cepimus, quorum alter nobis elapsus est, alter captivus permansit: ex reliquis vero plurimi vulnerati sunt.

19. Illi, quos præfectus noster, ad præsidium & tutelam, nostræ navis & duorum aphraclorum reliquerat, interea dum is regionem illam & insulas à latere ripæ orientalis adjacentes inquitit: à procellis & impetu maris in oppugnati fuerunt, ut vix evaderent, timuerintque, ne in altum delati, præfectum nostrum, qui parum commotus secum habebat, e conspectu dimitterent. Quod ne ipsis accideret, tempestatem ingentem, quæ circa mediam noctem illis supervenit, & furiosam oppugnationem, quæ à glaciibus vastis & ingentibus oppugnabatur, magno animo sustinuerunt, aduti noctis claritate.

claritate, quæ hoc tempore perpetua erat: & industria dexteritateque præfæci tormentis, qui artis nauticæ peritissimus erat.

20. Postridie (qui erat XIX. Julij,) præfæctus ad nos cum læto nuntio rediit. Affirmabat enim, ingentes opes post illos steriles & desertos montes latere. Spes igitur illa, quæ tam immensos auri thesauros jam planè devoraveramus, ingentem nobis letitiam attulit; omnemque sensum malorum & laborum, quos perpessi eramus, ex animo nostro delevit; motumque ac cogitationem periculorum, quæ præterita nocte adieramus, ademit. Nihil igitur aliud spectabamus, quam ut angore & animi tristitia omnia abjectaque, quàm primùm sitim auri expleremus, & cupiditati nostræ infinita, quocunque modo latis faceremus, vix tantas spes animo capientes, existimantesque vix fieri posse, ut tantum desiderium nostrum, ulla auri quantumvis divite vena, satiam posset.

21. Quatriduo post nostrum, ad fauces & angustias ejus transitus appulsum, Zephyrus & Corus, glacies hinc inde dispergentes, aditum & transitum nobis ampliorent latioremtue effecerunt, ita ut ad XIX. diem distimans, sine ulla impedimento ingressi simus. Sequente die, cum præfæctus nostrer lato occidentale, bolide demissa exploraret, amœnum locum pro nave & duobus aphraclis, quæ adducta erant; & ad permanendum in anchoris idoneum & tutum deprehendit. Omnes igitur vivi & sani appulimus, uno excepto, qui morbo confectus est. Hanc stationem appellavimus Jacmans Sonde, hoc est fauces Jacmanni. Sunda enim vocabulum est angustas maris fauces indicans.

22. In summa, qui in has regiones navigare velit, is secum ita rationem subducatur, ut cogitet, non solum per ventorum asperitatem & impetuosos turbines & maris firmius terribilis, sed etiam per insulas plurimas & montes glacie concretos, planèque horrendos visum, ubi navigandum esse. 23. In

23. Interea dum in illa acta naves nostrae in ancoris stabant, observare eas diligenter cogebarur, & perpetuo contra, longurjs & remis machinisque ingeniosis amoliri & depellere magnos cumulos glacerum, quae in frustra praegrandia & quadras ingentes divisa, hinc inde secundum aestus maris, contra nostras naves, non sine periculo fluctuabant.

24. Praefectus noster, cum diligenter perlustrasset & obisset terram illam, quae Americae subjecta continens est, nihilque votis & optatis suis dignum reperisset, abiit cum duobus aphraetis parvis, versus marginem orientalem, quae continens est, Asiae subjecta & vicina: ibique navem, quoad ipsi commodum videretur, reliquit.

25. Lapidis illius continentis versus Americam, radiis solis percussis, ita lucent & scintillant, ut auri videri possint. Sed hic quoque verum, deprehendimus esse vulgatum proverbium, quod dicitur: non omnia esse aurea, quae auri colore luceant. Nam spe nostra frustrati, invenimus pro thesauro lapides splendentes.

26. In hac ripa occidentali invenimus piscem mortuum, qui undis maris agitabatur, & in nostro unicum cornu rectum gerebat, longitudine unius ulnae cum semisse. Cornu autem intus cavum erat, & superiore parte fractum. Quidam ex nostris injecerunt in id araneas, quae est vestigio moriebantur. Itaque nobis videbatur esse monoceros marinus. Et sane experti postea sumus, easdem vires & qualitates habere, quas monoceros cornu habere dicitur.

27. Posteaquam praefectus noster, idoneam stationem pro navibus invenisset, & auri tantum quantum volebat collegisset: misit nostrum magistrum cum aphraeto, ut navem adduceret. Cumque bolide exploraret locum, quem invenerat cum oram occidentalem legeret, animadvertit procul, duo tentoriola, pellibus balenarum tecta, in eoq; paucos ho-

mines: qui quàm primum nos conspexerunt, in fugam effusi, in montes se præcipientes contulerunt. Itaque magister navis nostræ, ad tentoria illa perrexit, & cum in his aliquot cultellos, tintinnabula, specula & alias ejus generis apinas reliquisset, discessit relictis omnibus rebus, quasibi invenisset, excepto uno cane, quem secum ad navem abduxit.

28. Eodem die, consilio habito, constitvimus omnia experiri, ut barbaros istos mitigaremus & ad nos alliceremus; aut ad minus aliquos exciperemus, ut ex iis, si fieri posset, cognosceremus quid nostris hominibus factum esset, quos superiore anno amisisssemus.

29. Cum ejus rei gratia, ad eum locum, ubi tentoria vidimus, accessissemus, animadvertimus eos tentoria loco movisse, & ad litus in angulum, qui in mare excurrebat, transtulisse: ut si aliqui, qui se persequerentur, supervenissent, in navigiola sua se conjicere & fuga saluti consulere possent. Quo animadverso, nostros in duas cohortes divisimus, & circumdato monte, in quem se contulerunt, cum impetu in eos irruimus. Verùm quàm ptimum nos ipsi visumus, rectà ad navigia sua, maxima parte remorum relictis, confugerunt: cumque naves essent ingressi, enavigarunt totum illud litus, ubi nostri myoparones illos consecuti, ut in terram se præcipitarent, coegerunt: quod sanè non fecissent, si illis omnium remorum suorum copia fuisset, & frustra tempus in illis persequendis consumissemus.

30. Quamprimum in litus exscenderunt, furioso impetu cum arcibus & sagittis suis, in nostros irruerunt: sed nos nostris telis complures illorum faucivimus. Cum igitur se vulnerari cernerent, ex alto se in subjectum mare præcipientes dederunt & se submerferunt, nihil nisi hostile de nobis timentes: cum nos salutem potius illorum nobis propositam haberemus, si modò nostræ fidei se credere voluissent. Sed, ut
gens

gens omnis civilitatis & humanitatis expert, & misericordias in extremis periculis ingnara, remedium à morte petebat, sedque in vitibus maris undis submergere, quam in nostram misericordiam confugere malebat. Alii cum viderent, quoniam res suorum sociorum recidissent, statim montes occuparunt. Dux tamen mulieres, cum fuga elabi non possent, loco vestigialis remanserunt: una propter senectutem, altera propter onus infantis quem gestabat. Ista vetula tam deformis & turpis erat, ut nobis horrorem incuteret, suspicabanturque nostri homines, eam esse veneficam, quæ causa fuit, ut illa dimissa, juniorem cum infante retineremus. Hunc locum appellavimus Blondi ponit, hoc est, angulum sanguinis.

31. Verum enimverò, cum cognovissemus barbarorum istorum furas & crudelitatem, & quod nulla amicitia illos nobis adungere possemus: constituimus, inviti & præter voluntatem nostram, deinceps severius cum illis agere: ideo quæ reversi, omnia vastavimus, quæ in ipsorum tentoriis erant, statimque nos in nostras naves recepimus.

32. Divitiæ ipsorum, nec in auro, nec in argento, nec in gemmis, nec in rapetibus consistunt. Lintres habent pellibus balenarum & cervorum rectas. Canes ipsorum similes lupis sunt: nisi quod omnes ferè nigri sunt. Habent & aliam suppellectilem, sed quam curare opæ precium non sit.

33. Tandem cum in isto occidentali latere, quod America subjectum & continuum est, ferè quindecim dies in ancoris steterimus: tertio die Augusti discessimus, & quarto ejusdem, nostram præfectum in littore orientali invenimus: ibique boide missa terram invenimus, quam Annam Warvvekan à nomine Comitissæ appellavimus.

34. Nostro præfecto placuit, in hac insula, naves & duo aphracta onerari, lapidibus mineralibus quos invenisset: ut hoc

hoc, quasi symbolum prima & secunda navigationis solveret, eosque, qui vitam suam in hac expeditione periclitati essent, pro meritis suis remuneraretur. Tot laboribus exhaustis, divino beneficio, incidimus tandem in auri tantam copiam, tantumque thesaurum, ut imitati diligentiam nostri praefecti, à primo die Augusti, ad XXII. invenerimus & terrestri itinere adduxerimus, ducenta dolia, quae Tonnas vocant, existimante hoc pondus satis esse, ad navem nostram & duo aphraata & granda: sperantesque fore, ut Deo bene fortunante, & Régia Majestate permittente, in posterum plus lucri faceremus, ex tali beneficio, quod regionis illius septentrionalis viscera, quae hucusque incognita & abstrusa erant, nobis pollicerentur.

35. Interea dum commoramur in illa insula, aliqui regionis illius incolae, alio atque alio tempore, secundum litus, sed è longinquo se nobis coaspiciendos dabant. Noster itaque praefectus, cupidus cognoscendi, quid cum illis, quos in prima navigatione amisisset, actum esset: summis secum paucis, quorum praesidio uteretur, ad eos perrexit, & per signa, quid sibi vellet, ostendit. Illi quoque ipsi, primo adventu, signis quibusdam nobis indicabant, tres de quinque illis nostris adhuc vivere, & se petere aramentum & papyrum, quae ad illos deferrent; se intra triduum aut quadriduum redituros: nos verò credebamus, fore ut eos quoque secum adducerent. Significaverunt etiam nobis, se Regem habere, qui vocaretur Cacouche, qui à servis succollantibus gestaretur: hominem esse quadratum & robustum, qui quae longitudine & crassitie, longissimum robustissimumque quem visis nobis excederet.

36. Nos itaque papyri folium, aramentum & calamos illis dedimus: quae tamen de nostris manibus accipere noluerunt: sed in terram poni iussa, nobis discedentibus sustulerunt. Idem perpetuò sciebant cum aliquid cum ipsis permutare vole-

vol
per
Qu
elic
pro
ver
pri
spe
to
mu
dat
app
coll
luit
ver
duc
in
spio
rati
der
de
maj
cau
post
bant
non
ciper
que
nant
nuse
exist
adu

volebamus, relinquentes tot res de suis, quos nobis in compensationem earum, quas à nobis acceperant, dare volebant. Quae res argumento nobis fuit, illos commercia agitare cum aliquibus populis vicinis, aut ab ipsorum regione hos non procul esse distitos. Quatriduo post, aliquot ex barbaris reversi sunt, sed non eodem loco quo illos vidimus: quae res, principio nostrum praefectum summa letitia affectit, quoniam speraret fore ut hac vice aliquid de suis audiret. Itaque summo navigio & sociis aliquot, ad eos perrexit. Illi quam primum praefectum conspicati sunt, in gaudium effusi, signo dato monuerunt, ut ad angulum quandam insulae illius appelleret, in quo in insidis ingentem horum turbam collocarant. Noster vero praefectus dolo intellecto, noluit diutius ibi haerere, signoque illis dato ad suam navem reversus est.

37. Cum aliquando praefectus noster litus illius regionis cum duobus myoparonibus legeret, ea de causa, ut in reditu sua melius & tutius disponere posset: accidit ut conspiceret eminus tres candidos, qui tamen non minus affuit erant quam nigri ipsorum socii: innuentes nobis ut ad se accederemus. Praefectus noster perpetuo sperans, aliquid se posse de suis cognoscere, appropinquavit littori, sed animadvertit majorem numerum eorum esse, quam aliàs fuisset, qui se post cautes & colles occultarent. Hi tres plani qui personam impostorum egregie sustinere naverant, omnibus modis id agebant, ut nos e navis egessos ad se allicerent. Cum autem nos non moveremus, nec blando vel vultu vel sermone illos exciperemus, diligitius nobis innuere ceperunt, simulantes quae nobis esse amicos, tres se solos & inermes esse monstrarent. Cum vero cernerent haec omnia se frustra tentare, unus ex illis nobis obtulit carnem, quam poluit in ora littoris, existimans, se hoc dolo nos allecturum & persuasurum, ut in-

terram egredieremur, ut exinde nos comprehensos, cibum suum facerent. Sed hanc illorum astutiam facile subdolorati, uncum illis projecimus, cui infixerunt carnem, eamque ad nos pertractam, obtulimus viro & mulieri, quos ceperamus: qui cibus, quoniam nostræ vivendi rationi nondum assueti erant, illis valde gratus accidit. Sic barbari isti, quanquam se valde callidos & astutos existimarent, sua tamen spe & opinatione frustrati sunt.

38. Verum enim vero, his minime contenti; accidit ut unus eorum, qui se claudum & clumbem simulabat, littori paulatim appropinquaret, & quasi se pedibus sustinere non posset, sicubi iter impeditum aut difficile erat, socii humeris se injiceret. Tandem cum ad litus venisset, & in terra consedisset, socii ipsius, ipso solo illic relicto, abierunt, existimantes fore, ut nos ad eum capiendum veniremus. Sed præfectus noster, qui facile intelligebat, quid monstri hic aleretur, iussit, quendam ex militibus, glandem e bombardâ, versus hunc barbarum mittere: quo facto, cum arena & glacies in illius oculis insilirent, in momento in pedes se coniecit, & instar veritæ, ne expectatis quidem sociis, qui sibi suppeditas ferrent, oisimè se eripuit, & ad suos se contulit: qui cum se occultassent, eodem momento, cum arcibus, sagittis, telis & fundis, in apertum se dederunt. Noster præfectus, quadraginta circiter glandes, et tormentis manuaris mitti iussit, quibus complures vulnerati sunt. Atque hæc unica ratio est, eos in posterum in metu continendi, quandoquidem benevolentia adungi non possunt.

39. Hoc totum est, quod de nostris sociis, perquirere potuimus, & hoc responsum est, quod ad litteras suas, præfectus noster accepit. Sed ex his callidis & malignis technis, facile intelligi potest, quæ natura sit horum barbarorum, quos totum a periclitati sumus. Existimamus autem hæc technas, illos

usur.

usurpasse ideo, ut recipere per eas possent, suos populares, quos ceperamus.

Secunda pars.

MORES, VITA, VICTVS, habitus, horum populorum.

B Arbari isti, qui in illa regione habitant, sunt valde magno corpore, bonæ proportionis, colore adusto & simili nostrorum rusticorum, qui vitam sustentent & victum comparent, in locis ardori solis expositis perpetuo laborant.

1. Capillos ferunt satis longos, & in extremo eos radunt lapide acuto aut instrumento instar cultri facto. Mulieres prolixos crines alunt & duobus nodis laxis constringunt, qui illis in oculos incumbunt, secundum bina tempora: quod reliquum est, nodo adstrictum, in cervicem rejiciunt. Quædam ex his, acicula cutem scarificant, lacerantque mentum, frontem & exteriorem manuum cutem, postea colorem ceruleum, qui diu in his cicatricibus durat, superinducunt.

2. Cibo sup, vel carniū vel piscium, crudo utuntur: nisi quod aliquando sanguine & pauca aqua, (quæ postea pro potu utuntur) coctum comedunt. Inopia aquæ utuntur glacie, quæ quæ dura est ac lapis, quæ tamen ita delectantur ac si saccarum esset.

4. Deficientibus aliis cibis, manibus herbas regionis, in qua degunt, evellunt, easque devorant, non quidem delicate apparatus, ac etiam instar, ad acendum excitandumque lan-

guentem stomachum: sed sine sale, oleo & aceto, & illotas easque prorsus ut bestiae rationis expertes ad sedandam famem devorant. Nullus illis usus mentarum, scamnorum, sedilium, aut mapparum. Vice manillum ad extergendos digitos lingua utuntur.

5. Canes ipsorum, ut diximus, lupos referunt, quos sub jugum missos aut numellis inclusos (ut apud hos boves aut equos helciarios) & trahere junctos, onera rerum sibi necessariarum supra glaciem vehere cogunt: cumque nullus eorum amplius usus est, eos mactant & devorant.

6. Vestes gestant ex pellibus ferarum quas occiderunt, confutas ex earundem nervis vice filii. Omnibus feris, quas capiunt, pelles detrahunt, ex quibus conficiunt certum genus vestis, quo hyemis rigorem & frigus, quod illis ferè perpetuum est, arcant.

7. In vestitu sub gestant capitiuum seneucullum & caudam, quae illis inter pedes dependet, quam ei donant, cui gratificari, aut singulare munusculum & benevolentiae significacionem dare volunt.

8. Non solum viri, sed & foeminae gestant femoralia angustae & stricta, quae integra & sine ulla partis anterioris scissura, a medio corpore seu lumbis ad genua usque se porrigunt. Tibialia vero ex pellibus pilosis constant, quarum pilos ad pedes intro vertunt: & bina aut terna paria conduplicata gestant, praecipue foeminae. His caligis recondunt cultros si quos habent, acus nem, aciculas & alias neccas quae illis usui esse possunt. Os quoddam praelongum tibialibus immittunt, quod illis a calcce ad genua porrigitur, ad quod extendunt tibialia, & ea affigunt uncino, qui in summo ossis est, quo utuntur loco periscelidum, ne tibialia decidere queant.

9. Magna solertia pelles cum pilis parare solent, quas & plicatiles reddunt. Hyeme pilos intro ad pedem mittunt

toras

foras vertunt: neutro tempore alius quam pelliceis istis vestibus utuntur.

IO. Feris, piscibus & animalibus, quæ in venatu capiunt, pro cibo, potu, vestitu, adibus, lectis, caligis, catceis, filis, velis navium, & aliis rebus necessariis utuntur: in summa, omnes divitiæ ipsorum in his rebus consistunt.

II. Habitant in tentoriis ex pellibus balenarum factis, quæ quædam his ramis abiegnis quadratis & in summo instar capreolorum fastigiatis & conjunctis, ceptis sigillis sustentantur. Pelles ipsæ, quæ illis abiegnis sigillis inhiuntur, nervis consutæ sunt. Porta seu ingressus tentoriorum, semper versus meridiem aut solem spectant.

III. Habent & aliud genus tentoriorum, quod ex una pello factum est ad arcendas pluvias, erectum lapidibus aut ossibus balenarum. Horum ostia similia sunt præfurniis; sed eum in his tentoriis non habitent, existimo eos his uti ad refrigerandum se, cum piscatum aut venatum exercent, eaque illic relinquunt, quoad necessitas postulat.

IV. Arma illis sunt arcus, sagittæ, tela, fundæ. Arcus ligneos habent longitudine olivæ, quos nervis exteriore vincunt firmissime, sed sine guttino. Chordæ arcuum item exteriore sunt, sagittæ ex tribus partibus constant, nec duos quadrantes longitudinis habent: pennis quæ duabus alarum & ossibus inferiore ac superiore parte armatae sunt. Tres differentes compedes jaculis suis præfigunt: quarum una est lapidea aut ferrea, cordis figura: altera ossæa, cuspide hamata: tertia etiâ ossæa, sed anceps & utrinque acuta. Verum tamen nisi è propinquo emittantur, graviter accidere non possunt. Duorum generum habent jacula: quorum unus in summo habet multas ossæas farcitas: sicut & in medio, habentque certum quoddam genus instrumenti quo illas vibrant & emittunt dexterissime: alterum est multo majus & fortius, habetque os anceps, quod

quod utrinque incidit instar gladii: existimoque hoc illorum nocentissimum telum esse.

14. Duum generum naves habent: unum corio intestum, & multos lignosque circulos intus habens, valde asper factum est. Ejus generis, unumquodque potest capere XVI. aut XVII. homines. Vela bene tenuia & confuta sunt, ex visceribus animalium quae occiderunt. Alterum factum est instar radii textoris: quod unius tantum hominis capax est: unoque tantum remo indiget.

15. Praedictis instrumentis & machinis, utuntur in piscatu, venatu & feris capiendis: sed de ratione & modo utendi, nihil certi affirmare possum.

16. Non existimo ordinariam illis sedem & domicilium in his locis esse, ad quorum frigora repellenda, aedificia ista & vestitus ejusmodi non sufficerent. Adhuc in eo loco, ubi catulas istas vel potius vulpium latibula vidimus, nullum vestigium semitae aut trita viae apparuit, aut ullum aliud indicium, quo colligi possit, an habitaretur illa regio, an minus. Et sane videntur mihi, cum in estate piscationem aut venationem exercent, illa absoluta, uno in loco, mutare sua tentoria & in alium locum transferre: cumque tantum victus, quantum hyem transigenda sufficit, acquisiverunt: redire in eum locum, ubi suas sedes habent: idque sterilitas terrae credere facit.

17. Ferrum quoddam habent, quo jaculorum cuspides fabricant, item parvos cultros, & alia utensilia & instrumenta, ad laborandum in suis navibus, quae tamen sunt inhabilia, & tractatu difficilia, atque ad usum inepta.

18. Credo, illos commercium exercere, cum aliquibus populis, cum quibus, pro ea re qua abundant, ipsi ferrum permutando accipiant. Valde delectantur, rebus splendentibus & tinnientibus.

19. Qualem religionem colant, quam Dei cognitionem habeant, aut quæ idola adorent, pro certo dicere non possumus. Credo illos anthropophagorum esse, hoc est, vesci carne humana. Vescuntur quoque morticinis & piscibus mortuis, etiam si foetorem cadaverum referant.

20. Nulla bestia aut reptile venenatum aut noxium hinc reperitur, exceptis quibusdam araneis: quod multi, pro signo auriferæ regionis habent. Verum, moscas quasdam parvas, alit illa regio, quorum morsus tam acer est, ut locust ab ipsis admorsus, in continenti intumescat.

21. Innuebant nobis signis quibusdam, sibi vicinos esse aliquos populos, qui in fronte & aliis corporis partibus, laminas auro splendentes ferant.

22. Regio hæc angusta & in utroque latere valde est excelsa, suntque ibi montes & rupes, nivibus profundissimis tectæ. Parum herbarum, quæ muscum arborum referunt, producit, nulla ibi ligna sunt. Et ut in pauca conferam, nihil hic crecit, ne radicem quidem, aut aliarum ferarum, quæ assis, quam ipsis quæ ibi nascuntur, utiles esse possint. Sunt quidem ibi cervi multi numero, quorum pellis, assis nostris similis est. caput verò & cornua, longè excedunt magnitudinem eam, quæ in nostris cervis cernitur. pedes eorum, magnitudine æquant pedes nostrorum boum, suntque crassitie octo pollicum. Sunt etiam ibi lepores, lupi, ursi marini, & omnis generis fera.

23. Sicut autem regio sterilis est, ita & homines stupidi, bardi & sine omni ingenio sunt. In terra colenda & tractanda se non exercent, sed contenti sunt rebus, quas ea sponte reproducit. Venatione vivunt, & ferarum carne eruda vescuntur. Potus est illis, sanguis ferarum calidus, nec aliud illis curæ est, quam ut ventrem expleant: in coque uno sita est, ipsorum felicitas & summum bonum.

24. Ex multis conjecturis apparet, sæpe magna fulmi-
na incidere, & terræ motus fieri in hac regione. Apparet
enim saxa montium & rupium loco moresum & hinc inde
dispersarum disiectarumque, miris & pateris naturalibus mor-
dis: id quod, ut ego existimo, violento terræ motu accidit.

25. Nulli fluvii, nullæ ducis aquæ scaturigines, in hac re-
gione apparent: excepta aqua, ex nive liquefacta & solis vi
ac calore resoluta, qualis in æstate fieri esse solet: alterius
aquæ nullum vestigium apparet. Imo diligentius conside-
ranti non videtur ibi aqua aliqua esse posse. Nam violentia
frigoris, quæ in his regionibus quovis tempore summa est,
ita concludit terram, ut scaturigo aquarum erumpere nulla
possit, sicut aliis in locis contingit, ubi scaturigines illæ riv-
ulos abeunt, qui levi murmure per saxa & crepidines in su-
perficie terræ decurrunt. Quin illa quoque æstiva aqua, ex
nivibus liquefactis de montibus destillans, posteaquam in
terram se diffudit, uno in loco collecta stagnum efficit, quod
tamen statim à terra absorbetur. Cuius rei unica causa est
glacies illa, quæ his in locis tam densa est, ut ubi siccior terra
apparet, ibi ea interiususque ad quatuor aut quinque orgyias
glacie concretæ deprehendatur: quin & saxa cum glacie tam
arctè coherent, media etiam æstate, ut nullo modo, nullaque
vi divelli possint.

26. Illud itaque efficitur, ut per causas jam commemo-
ratas, cursus & scaturigines aquarum impediti, quod minus è
terra emergere possint, aliò cogantur se vertere, perque ve-
nas suas redire, ut in mare exeat, propter summum illud fri-
gus, quod tamen calori in terrâ contento incrementum
præbet, ut ad alenda omnis generis metalla sufficiat.

Imo

P
si,
Hac
cog
ret,
mus
tanc
Gus
ea,
bifi
tion
Lon
ad si
max
pb
bara
que
inso
sten
quo
conf

Tertia pars.

REDITVS DOMVM.

I.

Postquam navigia nostra, divite illa vena nuper inventa oneravimus, constituimus relicta illa regione domum redire. Solvimus igitur oram ad quartum diem Augusti, læti ac gaudio ob rem tam prosperè gestam exilientes. Hæc enim summa nostri desiderii erat, certò illam regionem cognoscere, & quam commoditatem utilitatemque præberet, explorare.

2. Omni contentione & studio navigandi elaboravimus, ut ad diem XVII Septembris Angliam attigerimus, & tandem in portum Milfordensem pervenerimus, ubi præfectus ad salutandam Regiam Majestatem, & ut cognosceret ab ea, in quo portu naves appellere veller, à nobis discessit.

3. Postquam ad Regiam Majestatem pervenit, incredibilem læticia est exceptus: cumque amplissimè de sua navigatione retulisset, iussus est à Regina, naves & quæ in his essent, Londinium regni metropolim adducere. Quo facto, cum ad fluvium Tamesim pervenissemus, summa gratulatione & maximo gaudio excepti sumus.

4. Sylvestris ille & mulier cum infante, quos ex illa barbara natione adduximus, Reginae fuerunt oblatis: omniumque præcipua expectatio erat, fore ut in adventu suo, aliquos insolitos gestus ederent: sed suo more semper quietos se ostenderunt, nec ullum mutatae mentis signum dederunt, nisi quod admiratione tangi videbantur, ex insolito hominum conspectu.

5. Signis quibusdam & ore etiam significarunt, viri nomen esse Calichoe, mulieris Egnoge, & infantis Nutioc.

6. Unæ illæ delitiæ & ludî, quos hic sylvestris edidit, cum esset Bristovii, hi fuerunt, quod cum videret tubicinem præfectori nostri equum conscendere, idem facere volebat, sed planè contratio modo, facie ad caudam conversa. Delectari autem maximopere visus est, cum equum crura in sublime iactare cerneret.

7. Quamdiu vixit, Regina ei permisit, ut omnis generis aves liceret illi in flumine aucupari, etiam cygnos, quorum tanta in Tamesi copia est, ut totis propemodum ab his contegatur. Alioqui sine permissu Regina, sub poena suspendii id nemini licet.

8. Alebantur hi sylvestres, suo more & consuetudine, carne scilicet cruda. Accidit aliquando ut occiderent damam, eam devorarent unâ cum visceribus & excrementis.

9. Non potuere in vita diu conservari. Nam brevi post adventum nostrum vir & mulier mortui sunt, relicto infante XIV. aut XV. annorum.

10. Nobis quidem Deus Opt. Max. ita sua gratia affuit, ut non nisi duos e nostris amiserimus, quorum unus morbo victus e vita decessit: alter e navigii fortis, procella vi impulsus, in mare decidit, ubi piscibus elca factus est.

11. Duo quoque aphracta in nostro reditu aberrarunt, unum ad XXVII. mensis Augusti, alterum ad XXXI. idque propter tempestatem & tenebras, quæ tunc inciderant. Veruntamen alterum Bristovii Dei beneficio appulit: alterum verò, quod Scotiam versus iter tenuerat, ut Jermutham iret, postea non comparuit.

12. Atque hæc summa est casuum rerum, quæ nobis in hac nostra navigatione memoratu digniores occurrerunt: cætera tempus docebit, cum ulterius progredi, Regiæ Majestatis jussu nobis licebit.

13. Illud ad extremum addere placuit, ex hac Forbisscri navigatione, quam in has Septemtrionales regiones suscepit, intelligi posse. quanto perè veteres à vero aberrarint, qui duas zonas, circulis polaribus inclusas, ob ingens & perpetuum frigus, coelique asperitatem intemperiem, inhabitabiles esse crediderunt. Nam nos, Dei beneficio planè diversum atque severare possumus, nimirum non solum habitabiles, sed etiam habitatas esse ab hominibus, licet sylvestribus, bardis, stupidis, indomitis, ac vero rationis ulu carentibus. Et quanquam illæ Septemtrionales regiones, perpetuis nivibus & glaciibus obductæ sint, solisque radii ob debilitatem, & quia à terra non restringuntur, illas dissolvere non possint: nihilominus tamen Deus Opt. Max. qui dedit hominibus terram inhabirandam, sua infinita & admiranda bonitate & potentia, eas quoque regiones, quæ falsò habitari non posse credebantur, ita temperavit, ut homines ibi durare possint: eaque illic gèrminare, crescere & provenire jussit, quæ hominibus & animantibus illic degentibus, ad vitam sustinendam necessaria & utilia essent.

Finis navigationis Forbisscri.

ANNOTATIONES.

Pag. 1. Num. 2. Catainam.

Cataina amplissimum Magnæ Tartariæ regnum est: quæ per vastissimas & latissimas Orientis solitudines, ad utrumque Oceanum Orientalem, ex una parte, ex altera ad Tanaim & Persidis ac Turcorum regnum extensa, utramque Scythiam & multas alias terras, ut Sericam, Ariam, Sinarum regionem, ad quam Lusitani accedunt, complectitur. Principem totius generis Magnum Chamum nominant. Regia sedes est civitas Gombaleschia, cujus ambitus duodetri-

ginta millia passuum habere perhibetur, hoc est, septem miliaria Germanica. In eadem est urbs Quinsea, cujus ambitus (ut M. Polus Venetus scribit) superat centum millia passuum, habetque 12000 pontium tantæ altitudinis, ut naves onerarias explicatis velis facile admittant. Quod Bodinus fabulosum putat.

Pag. 2. Num. 2. America. America dicitur novus orbis, ab Americo Vesputio navigationis duce detectus. Americus enim ille, post Columbum Genuensem, anno 1497. iussu Regis Castellæ, eam regionem ingressus est. Unde Adolphus Mæcherhus.

Inferiore solo, quam cernis, America dicta est;

Quam nuper vectus pelago Vespucius audax

Vi rapuit, tenero nympham complexus amore.

Illa oblita sui, castiq; oblita pudoris

Nuda sedet totum corpus, nisi vitta capillos

Plumea vinciret, frontem nisi gemma notaret,

Ambirent teretes nisi tintinnabula furas.

Lignæ clava olivæ in dextra: qua mactat obelos

Atq; saginatos homines, captivæq; bello

Corpora, quæ discissa in frustra tremantia, lentis

Vellit torret flammis, calido vellit ahenis.

Vel, si quando famis rabies stimulat magis, cruda

Est jam caesa recens, nigroq; fluentia tabo

Membra vorat, tepidi pavitant sub dentibus artus,

Carnibus & miserorum & sanguine vescitur atro.

Horrendum facinus visu, horrendumq; relatu.

Quid non impietas designat barbara? quid non

Contemptus Christi?

Aspicias in lava foedatum cæde recenti

Humanum caput. En arcum celeresq; sagittas,

Quæ solent, adducto dum se & it cornua nervo,

Vulnera certa viris, certamq; infligere mortem.

Mox

Mox defessa hominum venatu tradere somno
Membra volens, lectum contextum rarius, instat
Reticuli, gemino à palo quem fixit utrinque,
Contendit, textoque, caput realinat & artus.

Pag. 3. Num. 5. Londino. Londinum, à C. Cæsare Trinobantum (ut plures existimant) nuncupatum, totius Britanniae regia, multarum gentium commercio nobilitata, exulta domibus, ornata templis, excelsa arcibus, & denique rerum omnium copia atque opum affluentia valde mirabilis. Invenit in eam, totius orbis opes, ipse Tamesis fluvijs, statis horis Oceani aestibus superbus & tumidus, & onerariis navibus, ab ostio per sexaginta millia passuum ad urbem tuto semper & præalto alveo navigabilis. Ripas undique perameenae villae, prædiis atque nemoribus distinctae passim exornant: ab inferiore, scilicet parte, Regia domus Grinvicia, ita Anglicè à viridariis appellata: & in superiore Prætorium nomine Ricemundum; in medio autem nobilis structurae exurgit Westmonasterium, ab occidua parte urbis, foro judiciali ac Petri templo, Regum sepulcris exornato, longè clarissimum: atque item vigesimo lapide à Londino, regum castrum Vindosoriae, secedentis regis perameena sede, aliquotque regum sepulcris & Garetteriorum sodalium cerimonia percelebre. Olores autem agminatim, lato occurfu & festivis cantibus subeuntes classes excipiunt, ac undique retia siluris atque salmonibus expanduntur. Jungitur ad urbem lapideo ponte, structura mirifici operis, nec ullis imbribus augetur, cum unis tantum aestibus intumescat. Aula & foro Gallicus sermo familiaris est, adeo, ut ad nobiliores etiam foeminas perveniat.

Pag. 6. Num. 12. Mare australe. Australe pelagus hic intellige, non quo rectè in Austrum navigatur, aut quod polo Antartico subest. Sed cum Indica continens duplici utrinque Oceano alluatur: quin Meridiem & Occidentem vergit,

Australis & vulgo Mare del Sur: qui in Orientem & Septentrionem, Septentrionalis appellatur, vulgò Mare di Tramontana. Verum mare illud Australe, Valcus Nunez Valboa primus reperit, moxque eius oræ præfectus designatus est.

De Septentrionali maritimo in Tzinam

itinere, observationes, nata ex colloquio cum doctis Geographis, hac de re instituto, in Amici gratiam adjecta.

I.

Barentsen, Hutsons, Pontani & aliorum nota est sententia, qui impossibilem hanc navigationem esse negant. Neque hanc prolixè repètere, neque rationes hujus sententiæ examinare in præsentì animus est.

2. Ex relatione Russorum quorundam colligere licet, illam esse possibilem, si minoribus navibustentetur. Quidam in Siberiam antè aliquot annos relegati, terrestri & maritimo itinere in Tzinam profecti sunt, sed per insulas aliquot & fluvios, non verò per vastum illud Septentrionale & Tataricum mare, in quo *frigus iners habitant, pallorq., tremorq., & jejuna fames*: quæ mala, in Novam Zemlam navigantes experti sunt.

3. De freto Anian & promontorio Tabin, utrum dentur, nec ne: nihil certi afferri potest. Non desunt, qui fretum Anian omnino dari negent, terrasque Asiæ & Americæ Septentrionalis coherere dicant. *Hos, quia experientia testimonio refutare non possumus, in medio rem relinquimus*, inquit Berti-us, in B. O. T. De loco quoque promontorii Tabin, manet controversia, diversas Geographorum tabulas conferenti obvia. Non sine ratione quidam mirantur, cur tam diu investigatio freti Anian, quæ ex Indiâ Orientali in Septentrionem institutâ navigatione inchoari potuisset, dilata sit.

4. Via

4. Via per fretum Hudson, Davis, & Forbissieri; perque Buttons, Bassins & Smits Bay, sinumque Munkii, per Americam Septentrionalē, versus Septentrionem & Occasum, successu caruit, & propter coherentiam Americæ, Asiæ & Grönlantiæ, aliarumque Septentrionalium terrarum, carebit. Aut nulli, aut barbari homines ibi inveniuntur. Glacie, iniis, nebularum, ventorum, maris & portuum in primis incommoda, difficultates & mala, etiam in æstate transeo.

5. Via per fretum Nassovicum vel Weygats, & Obium fluvium, ut & alia, inter Spitzbergam & novam Zemlam, per Willonghbes, Meyen, Tuerre insulas, terram Marzin, aut alia quoque loca Asia viciniora, in mare Asiaticum Septentrionale, cursu in Orientem instituto, ut hætenus, ita porro frustra queritur. Ut de freto Anian nihil repetam, promontorium Tabin, sola fama nulla experientia notum, (circa quod Asiam acutum anglium facere putant,) adhuc in dubio est. Credibile est, à quibusdam auriferas potius terras in Septentrione queri, quam transitum per Septentrionem in Indiam. Frustra per Islandiam & Frislandiam in occidentem: frustra per promontorium Norteaepdictum, frustra per Novam Zemlam, Orientem versus via illa queritur.

6. Nova Zemla, si Bertio fides, 4. grad. australior est Grönlantiæ, secundum alios 2. & dimid. gr. tantum. Spitzberga 4 gr. 77. ad 80. usque cognita est. Ulteriora novæ Zemla sive terræ novæ Spitzbergæ sive Neulantiæ, Grönlantiæ Americæ, & Tartariæ Septentrionalis, incognita sunt: & fortè etiam manebunt. Neque ultra gr. 80. (al. 81. 82.) progredi licebit. Qui balænas querunt, ultra gr. 76. raro progrediuntur, sed intra 70-76. gr. manent.

Pag. 10. Num. 26. *Monocerotis cornu.* De monocerote Jo. vius lib. 18. historiarum sic scribit. Monoceros animal unj. corne, pulli equini forma, colore cinereo, jubata cervice, hircina.

Septem-
ramon-
Valboa
est.

inam
Geo-

rentia,
Neque
exami-

e licet,

Qui-
& ma-
liquot
& Tar-
org, &
exper-

m den-
fretum
icæ Se-
estimo-
Berti-
manet
nti ob-
nvesti-
onem

4. Via

cina barba, bicubitali cornu armatam frontem præfert, quod levore candoreque eburneo & pallidis distinctum spiris, ad obtundenda hæbetandaque venena, mirificam potestatem habere dicitur. Cornu enim immisso & per lymphas circumducto, fontes expiari perhibent, ut salubriter bibantur, si inde virosæ bestię præpotarint. Id vivo animal non detrahi, cum ullis insidiis intercipi nequeat. Cornu tamen sponte decisum in desertis reperiri, ut in cervis accidere videmus, qui ex senectute vitia, renovante natura, vetus cornu exuunt, venantibusque relinquunt. Hoc cornu, regis impositum mensis, toxica si quasint epulis indita, emissio statim admirabili sudore, convivis proderè narrant. Cæterum de vi tantæ Jotis in hoc animante, nihil plus affirmaverim, quàm quod eru'gata fama credentibus suadet: cum antiquorum autorum nemo, quod legerim, præter unum Elianum Græcum, quicquam de hac monocerotis admiranda potestate prodiderit. Hæc ille. Argimus Jonas Islandus, in Crymogæa sive Islandiâ, piscem cornutum Nahual aliis Narwal dictum describit, quod carnem habeat hominibus noxiam, quâ pro cibo uti non liceat. Si homo eam comederit, moritur. Dentem in parte capitis antica, longitudine VII. cubitorum fert, quem pro unicornu vendunt, vim antidoti contra venena ei adscribentes. Longitudo hujus piscis est ulnarum XL. Hæc ille.

Qui animal unicornæ, quadrupes, tomento, superinductæ cute & habitu extenso servato referunt, Romæ, Madriti & Florentiæ viderunt, Jovii sæpe verbis, id nobis describunt.

De monocerote pisce certa & explorata res est. Contraversiam verò de monocerote terrestri & quadrupede, subinde agitatam, nostram non facimus.

APPEN.

APPENDIX.

Ad Lectorem.

NE aliquæ pagellæ hic vacarent, quædam ex Jovio, Longo-
lio & Lullo adjecimus, quæ historiam illam novi orbis ju-
cundiores efficerent. Tu igitur Lector, his frue & vale.

JOVIVS LIB. XXXIV.

Non ineptum hoc loco fore existimaverim, si qui hæc
repererunt, tanquam publica laude dignissimi, memo-
ris præprodantur. Nam postquam Columbus Ligur, ad-
mirando ingentis animi captus, eruditoque judicio vir, & uti
quibuslibet apparet, Hercule Græco, inusitata famæ gloria ma-
jor & illustrior, alterum propè terrarum orbem, vasto atque
intestato prioribus seculis Oceano, ad Occidentem nobis a-
peruit. Non defuere alii atque alii ex Hispanis, eo apud Hi-
spalim defuncto, qui pari emulatione laudis & spe quæstus,
eadem litora sequuti, ultiores novæ terræ, quam Pariam
vocabant, terminos quærirarent, dispari quidem fortuna sus-
cepti cursus, quum nonnulli eorum (ut credi par est) immen-
so inexploratoque absorpti Oceano, nusquam apparuerint,
& aliqui ab Anthropophagis, qui Canibales appellantur, ca-
pti comestique, foedam miserabilis audacior memoriam reli-
querint.

2. Ea terra æquatori subjecta (ut suo loco memoravimus)
à Gaditano treto, rectâ inter occidentem atque meridiem na-
vigantibus, clemente his mille amplius leucrarum itinere, oc-
currit, frondoso ingentium stupium promontorio, tanquam

rostro Oceanum proscindens, nam aquis lateribus littora infinito tractu, hinc ad occidentem, illinc ad meridiem immensis adhuc spatii extenduntur. Sed post Columbum, tres antea alios ex Hispania, feliciter, & rebus gestis maxime clari & memorabiles extiterunt. Ferdinandus in primis Cortesius, qui in postremum occidentui littoris sinum delatus, ad Mexicanam regna terrestri itinere contendens, subactis Indis, Themasirana urbe potius est, quam fabricatis navigiis, eam urbem falso in stagno positam, ædificiisque & incolarum frequentia, Venetæ urbis instar admirabilem, multis prosperè factis præliis expugnasset. Mexicanæ genti, superis vivos homines, sed maleficiis damnatos, immolare fas est, placarique numina humano sanguine credunt, & post mortem non interire animas persuasum habent, ut credi par est, ex disciplina superstitioneque Druidarum, quorum summa auctoritas antiquissimis temporibus in Gallia pariter atque Britannia viguisse, constat. Ita ut Cortesio non omnino difficile fuerit, subactam armis gentem per se ingeniosam & docilem, tormentorumque miraculo terrefactam, ad Christi cultum, abdicatis dolorum superstitionibus, traduxisse: literas enim jam nostras admirantur & lubenter discunt, reiectis hieroglyphicis imaginibus, quibus annales conscribere solebant, variis picturis regum suorum memoriam posteris tradentes. Quorum voluminum, ex perpetuis, sed introrsus complicatis foliis confectum, tigridisque maculoso tergo præfectum, vir illustis Franciscus Covos, Celariani scripti magister, mihi dono dedit.

3. Mexicanos pro rege suo & pro libertate dimicantes, nulla res magis exterruit, quam equestris turmæ impetus, quum equites integrum esse animal Centauri specie putarent. Sed postquam equi duo Indicis confossis parvis, matraque clavarum ictibus conciderunt, deprehenso errore, de-

tracta

tra
vor
spe
occ
ria
ven
Sina
tas
unic
At C
nis
laud
Dari
duo
ostio
iter i
re ya
rego
reru
rem
cent
Mar
bus &
cum
infidi
sis Bl
subac
esser
cula
auris
vit, co
tur.
lavan
tia, su
nulla
gener.

tracta statim equis coria, usque adeo exactè tomento repleverunt, ut virorum effigiem repræsentarent, & in templo tanquam admirabilis rei spectaculo suspendere. Cæterum Cortesius, è Mexicana regione per occidentalem lineam terrestri itinere profectus, non longè abesse maria ab incolis didicit, paucisque diebus ad litus exterioris Oceani perventum est, unde, si classes adessent, peti posset consideret per Antipodas, Sinarum regna, Catáinasque oras ad orientem nostrum, jam pridem aditas Lusitanis, à quibus non longè, in eo tractu, beatæ multo aromate atque unionibus Molucchæ insulæ, sub æquinoctiali linea sitæ esse dicerentur. At Cortesio, perpetuis Hispanorum historiis celebrato, claritate nominis æquari potuit Blasus Nonius, nisi turpissimo vitæ exitu, pristinae laudis decus obscurasset. Ab hoc enim, diu pervagante Paria terræ & Darienæ regionis littora, repertus est isthmus ad Udrabanum sinum, quoduo ingentia maria dirimuntur. A Comogro siquidem ingentis amnis ostio Darienisque littore, per inaccessos prope montes, monstrantibus iter indigenis, Blasus summa iuga tenuit, & subiectum in adverso litore vastissimi pelagi sinum conspexit, in quo auri & unionum ditissima regna reperta sunt, atque item conspectæ aditæque aliquot insulæ earum rerum opulentia insignes. Itaque invento multo auro, Blasus breviorrem transitum querens, non plus inter se distare diversa maria quam centum miliaribus deprehendit, sicuti in Oceanis decadibus Petrus Martyr Anglerius scite refert, verum itinere adeo densissimis nemoribus & abruptis petris, frequentibus fluviis impedito, ut non nisi magno cum labore periculoque illac nostri permeent, quum passim inhospitæ ac insidiosæ gentes venenatis instructæ sagittis occurrant. Quibus de causis Blasus ejus tractus regulis, aut muneribus delinitis, aut cruenta acie subactis, quatuor castella, ut commeantibus ab utroque mari tutissimus esset receptus, opportunis intervallis constituit, ædificata etiam clavicula in proximo portu, cui divo Michaëli nomen fuit. Cæterum dira auristis novique imperii libido, Blasii animum non multò post occupavit, eo rerum exitu, ut affectati regni crimine damnatus, capite plecteretur. Indignus, certè eo supplicio, nisi perfidiose defecisset: quod ad levam longo tractu Peruana & Cuscana regna auro & gemmis scatentia, successoribus Almagro atque Pizarro demonstrarunt. Ibi enim ferunt nullam aliam, quam solido ex auro privatis in domibus vasorum omnis generis suppellectilem reperiri. Montium rupes ingentis adamantibus,

præcipueq; smaragdis, & cyanis & carbunculis collucere, flumina prope universa auream arenam trahere. Solum fecunditate rerum omnium incredibili, & perpetuo fere Autumno florere. Ex mitra quoq; coeli clementia, homines integra valetudine, seculi ætatem implere, sic, ut intempestiva mors Blasci videri possit, quod auctore, tanta, ut diximus, via auri & gemmarum in Cæsaris ærarium deferatur.

4. Sed supra Cortesium & Valschum, portentosa navigatione inclutus fuit Magalanes Lusitanus exul, qui auspicio Cæsaris alterum Paria terra: litus in orientem obversum, quinque navium classe percurrit, legendoq; oram, prætervectus lineam capricorni atq; ostia immensi Argentei fluminis, uti Hispani vocant, ferorū gigantū instar, prægrandes homines belluarū pellibus contextos reperit. Nec multū inde, uti avidè quærebāt, prope antarcticum circulum, in anfractuosa fauces audacter invehctus est, non inani conjectura judicans, novi orbis terras illac irrumpente Oceano esse permeabiles, eumq; profecto sinum, non longo tractu in apertum ad occidentem pelagus desinere. Neq; eum ratio ex naturæ lege deducta fefellit, qua terra omnis circumfluente Oceano variis sinibus ambitur. Ad lavam nivosa rupes spectabantur, suis culminibus primam æris regionem excedentes. Ex pertinebant ad eam plagam perpetuo gelu (ut credi par est) rigentem, quæ antarctico subest. Sed nec in ea coeli parte polus, uti apud arcticum contingit, lucidior aliquo astro notatur, quum parvæ stellæ, nullo vel certè languido fulgore nitentes, polare punctum designent, duabus nubeculis, stabili pigroq; rotatu, immobilis poli sedem ita circumcunribus, ut uis nostræ tenorem & speciem nautis observatoribus, nusquam fallente magnetis usu certissimè præbeat. Procedenti per occidentem lineam Magellani, tortuosa & inæquales temper fauces occurrebant, mare autem modò fluctuosum, spumosisq; vorticibus & sævo mugitu reboans, modò tractabile & pigrum, prout objectis incideret cauribus, aut in latos sinus expansum deferveret, vario velorum flexu persulcabat, nusquam arctiorem sinum trium milliarium spacio, nusquam septem latiore nactus, quum à dextra depressiora littora arboribusq; vestita, nulla tamen apparente hominum cultura, ad lavam verò cuncta gelu horrentia, maximeque scopulosa spectarentur, collucere tamen ad dextram excitati introrsus ignes ab incolis, ut de adventu novæ classis proximis populis significarent. Cæterum Magallanes diu crebris orationibus sustenta-

tos delinitosque nautas, qui jam animos desponderant, quod neq; progredi neq; regredi, nisi incerta vitæ spe posse crederent, post vigesimum & septimum diem, ex quo sinum intrasset, in apertissimum vastissimumque Oceanum eduxit, ad dextram vela desiccans, utpote qui terras ad antarcticum ultimæ continentis esse putaret, & ad levam mitiora omnia se inventurum arbitraretur. Quando jam ad tropici capricorni circulum, & ad ipsam æquatoris lineam rediret, sub qua Moluccas, quas quærebat, insulas omnino sitas esse didicisset. In dextra itaq; Peruana & Cuscana regna, totumque illud immensum Paria terre occidentale litus relinquebantur, quod Blasius post transcensum Urabanum isthmum, Hispanis successoribus, ad condenda regna, ferendaq; etiam, propter auri situm, in testina prælia demonstrarat. Nihil, n. inde Magellanes terrarum usquam vidit, præter duas insulas, quæ desertæ appellantur, perhibentq; eas cosmographia periti, ex diametri ratione Italis esse antipodas. Discessit: inde Magellanes plane consumpto omni com-
meatu, lenissimæ atq; his uno tempore perennibus usûs ventis, trimesis confecto cursu, obversis semper ad æquatorem prostris, non Moluccas quidem attigit aromatum pretiosorum fertilitate celebratas, verum immensi propè ambitus insulas, Javanam, Porneam & Subutham, ipsa Britannia majores, & quibus Moluccæ satis exiguæ, sed præstantiarioris aromatis insignes, incolarum agitis, tanquam propinquæ monstrabantur.

¶ Sed Magellanes fatalis voti sui compos, in limine qui eas viderat, adire non potuit, cum Mauthanæ siquidem insula regulo, Sûethani socii regis auspicio, acie dimicans occubuit: eiq; suffectus est Serranus, qui nihil commodius duxit, quàm ab his insulis inhospitaq; terra perfidiosa gentis protinus excessisse, quod sibi ad paucos redacto, numerosa bellicose ejus gentis manus, justum incutere metum, quoniam ferreis gladiis & præpilatis hastis uterentur. Verum dum adit regulos Serranus, amicitiasq; & fœdera jungere, ac Christianæ religionis cultum inducere contendit, & quod institui erat, naturam & magnitudinem Moluccarum scrutatur, regulis uno consensu adversus peregrinos ad arma concitatis, in Bornæ insula captus, misereque à fociis desertus est, qui insidias veriti, publicam salutem novi ducis libertati & vitæ anteponendam censebant. Atq; ita cardophylli & cinamomi nivesq; myristicæ surculos ex natali solo colligentes, ut testimonii certam fidem re-

fer-

ferrent, ex quatuor navibus vetustate semicorruptis, duas magna cbra, usi illarum armamentis, materia & clavibus, refecerunt, Burisq; vela dantes incogniti Oceani immensis spaciis usq; adeo audaces se crediderunt, ut prætervedi auream Cherfonesum, & Samothram, quæ Taprobana olim fuit, Gangzicq; item sinus emporia, & Cumerum promontorium, ac denique Calcuttam superarint, nusquam à Lusitanis conspecti, qui Indicam oram præsidii obtinebant. Inde verò ad Bonaspei promontorium cursum habentes, eo superato, dextrorsum per Æthiopie littora ad Hesperides insulas contra Praxium promontorium, altera tantum navi, non amplius quàm viginti duo homines semivivi pervenere. Ibi qui totum undique censi orbis ambitum circuierant, Barbarorumque mille insidias & omnem maris seuitiam evaserant, à Lusitanis insula præsidibus custodiæ traditi sunt.

6. Nec multò post tamen ex his Hieronymus Plegaphæta Vicentius, voto pro salute redituq; suscepto, ad Clementem Romam venit. Is tanto subternavigati orbis miraculo fidelib; testimoniis comprobato, multa nostris admiranda, observandaq; posteris, pictura & scriptis adnotata deposuit: sic ut Magellanes nihilo felicior Blasco, sed inusitata laude præstantior, existimari possit, nisi inauditi antea freti faucib; adinventis, tantæ rei infirma adhuc fides famam elevaret, quum nemo hætenus à viginti quinq; annis eas fauces sedulo queritans intrare aut viderit. Neq; operæ pretium esse reor, ut à legentibus hoc loco & ad historię contextum properantibus, veniam deprecor, quòd me ii tres viri, inclytis heroibus comparandi, ab instituto longius abstraxerint, quando eos omni laude ad perennem nominis famam exornandos putem, veterum Græcorum more, qui ingeniorum fecunditate & gloria pollescentes, non ipsos modò admirandarum rerum & regionum inventores, sed minorum etiam artium opifices, carminum suorum præconiis, æternitati consecrarunt.

*Christophorus Longolius Octaviano
Grimoaldo S.*

Columbi hesternum diem ferè totum cum Fr. Cherecato, viro, qui nec à litteris nostris abhorreat, & multis magnisq; de rebus à Pont,

Pont. Max. ad Cæsarem saepe legatus sit. Is cum mihi multa de Cæsaris imperii magnitudine atque opibus narrasset, ostendit ad extremum monstrificas quasdam rerum species, quas ab Indorum regibus ad Cæsarem missas, atque sibi ab eodem Cæsare donatas esse affirmaret. Ex magna ex parte gemmarum quædam ampliores fuerunt, tam confusis metallorum generibus, ut neque discretum quicquam in eis appareret, & multarum etiam animantium simulacra exprimerent, eaque non tam fortuito linearum colorumque concursu, quam ipsa extantia materie mole confirmata. In iis erant natum rostra, gallicorum canum capita, pavonum penne, atque alia id genus pleraque.

2. Verum omnium admirationem facile vicit, ejus quæ apud Indos religiosissime colitur, Furie persona, non nativa quidem illa, sed hominum ingenio preciose & atque deformata. Audisti enim puto, mirari gentibus superstitione esse peruersam, Deum & Furiam sic mundi imperium inter se initio divisisse, ut illa ceteris, hæc inferis & manibus jus diceret, atque ita fieri, ut dum hanc unam sibi placatam trepidando metu cupiant, eam omni etiam divini cultus honore prosequantur. Ligna igitur ejus est persona, sed cui tenuissimum vermiculari operis emblemata inductum sit, ut pennis depicta, non gemmeis tessellis ornata videatur. Mentum, superiusque & inferius labrum, Cyanæ lacilli segmentis emittunt. Nasus, genæ, mala, buccæ, saphiri micis splendunt. Supercilia à fronte tenui ex jaspide tenia distinguuntur. Frontem latior è smaragdo fascia præcingit, quæ secundum aures leviter demissa ad mentum usque utrinque porrigitur. Superiora rutilo jaspide disinctore collustrantur. Os hians sentet ostentat quatuor, latera, cornu, cinuos, candidos, ac item duos, qui rictum hinc atque inde claudunt, exteros, nec apertius absumiles. Eburni quoque orbis orbem electro ruffa fenestrantur pupilla, speculi vinctam absolutam reddunt illa, ut totam hominis imaginem exprimat atque representet. Quæ ad superciliorum & nasi commissuras subidet lacuna, ea verò eburneola bulla expletur. Tempora autem iisdem quibus oculi, electris speculis illustrantur: sed teretibus iis, non orbiculis. Auriculae pro persone modo grandiores ex jaspide effulgent. Omnino res visenda quidem illa, sed structura potius & operum magnitudine, quam illa specie faciei dignitate. Mihi quidem, ut primum ejus spectanda potestas facta est, Furiam videre sum visus, aspectu barbaro terram & horridam,

[illegible]

